

DE MILITAIRE SPECTATOR

waarin opgenomen de Officiële Mededelingen van

DE KONINKLIJKE LANDMACHT EN DE KONINKLIJKE LUCHTMACHT

Hoofdredacteur:

E. J. C. van Hootegem, Brigade Generaal van de Generale Staf

Redactie:

Ir. L. W. C. Adank, Brigade Generaal van de Technische Staf
Drs. H. de Vries, Administrateur bij het Departement van Defensie
F. van Pelt, Luit.-Kolonel van de Generale Staf
S. van der Pol, Luitenant-Kolonel-Vlieger

Maandblad

Nadruk verboden

Directie, Redactie, Administratie en Advertenties:
Zwarteweg 1 - Tel. 182355 - Postgiro 44715
Abonnementsprijs f 4,50 per kwartaal - Buitenland f 22,50 per jaar - Losse nummers f 1,75
Advertenties:
contractprijzen op aanvraag

Inhoud

Officiële Mededelingen van de Koninklijke Landmacht en de Koninklijke Luchtmacht

Uit de Landmacht- en Luchtmachtorders 364

Redactioneel gedeelte

Gevechtsbereidheid, één der grondslagen voor een hoge gevechtswaarde, door E. J. C. van Hootegem, Brigade-Generaal van de Generale Staf, Plv C-1 Lk, en J. C. E. Haex, Kolonel van de Generale Staf, Hoofd Bureau VVP-HKGS 365

Nieuwe uitgaven 364, 370

Beschouwing over het strategisch bombardement op Japan in de Tweede Wereldoorlog, door S. van der Pol, Luitenant-Kolonel Vlieger van de Koninklijke Luchtmacht . . 371

De oorlog als sociaal verschijnsel — Een sociologische beschouwing, door drs. P. Valkenburgh 378

Het tactisch gebruik van de infanterie verkenningcompagnie, door E. Th. Poppe, Luitenant-Kolonel der Infanterie 384

De waarde van de guerrilla voor West-Europa, door C. Ros, Luitenant-Kolonel van de Generale Staf 387

Infraroodapparatuur (I), door A. Kamphuis, Kapitein van de Technische Dienst en H. W. Huigen, 1e Luitenant van de Technische Dienst 391

Het gebruik van het radio-draagrek MT 3002 bij de infanterieverkenningcompagnie, door A. Ploeg, Kapitein der Grenadiers 396

Uit de buitenlandse vakpers 398

DE MILITAIRE SPECTATOR

waarin opgenomen de Officiële Mededelingen van
DE KONINKLIJKE LANDMACHT EN DE KONINKLIJKE LUCHTMACHT

Hoofdredacteur:

E. J. C. van Hootegem, Brigade Generaal van de Generale Staf

Redactie:

Ir. L. W. C. Adank, Brigade Generaal van de Technische Staf
Drs. H. de Vries, Administrateur bij het Departement van Defensie
F. van Pelt, Luit.-Kolonel van de Generale Staf
S. van der Pol, Luitenant-Kolonel-Vlieger

Maandblad

Nadruk verboden

Directie, Redactie, Administratie en Advertenties:
Zwarteweg 1 - Tel. 182355 - Postgiro 44715
Abonnementsprijs f 4,50 per kwartaal - Buitenland f 22,50 per jaar - Losse nummers f 1,75
Advertenties:
contractprijzen op aanvraag

Inhoud

Officiële Mededelingen van de Koninklijke Landmacht en de Koninklijke Luchtmacht

Uit de Landmacht- en Luchtmachtorders 364

Redactioneel gedeelte

Gevechtsbereidheid, één der grondslagen voor een hoge gevechtswaarde, door E. J. C. van Hootegem, Brigade-Generaal van de Generale Staf, Plv C-1 Lk, en J. C. E. Haex, Kolonel van de Generale Staf, Hoofd Bureau VVP-HKGS 365

Nieuwe uitgaven 364, 370

Beschouwing over het strategisch bombardement op Japan in de Tweede Wereldoorlog, door S. van der Pol, Luitenant-Kolonel Vlieger van de Koninklijke Luchtmacht . . 371

De oorlog als sociaal verschijnsel — Een sociologische beschouwing, door drs. P. Valkenburgh 378

Het tactisch gebruik van de infanterie verkenningcompagnie, door E. Th. Poppe, Luitenant-Kolonel der Infanterie 384

De waarde van de guerrilla voor West-Europa, door C. Ros, Luitenant-Kolonel van de Generale Staf 387

Infraroodapparatuur (I), door A. Kamphuis, Kapitein van de Technische Dienst en H. W. Huigen, 1e Luitenant van de Technische Dienst 391

Het gebruik van het radio-draagrek MT 3002 bij de infanterieverkenningcompagnie, door A. Ploeg, Kapitein der Grenadiers 396

Uit de buitenlandse vakpers 398

Officiële Mededelingen

Koninklijke Landmacht

Koninklijke Luchtmacht

Uit de Landmacht- en Luchtmachtorders

De aandacht wordt gevestigd op:

LaO Nr 61065. Registratie particuliere motorrijtuigen van de in de Bondsrepubliek Duitsland gelegerde militairen.

LaO Nr 61074, handelende over het voorschrift betreffende de studie ter verkrijging van de akte van bekwaamheid tot het geven van middelbaar onderwijs in de lichamelijke opvoeding voor tot de Koninklijke Landmacht behorende reserve-officieren, die krachtens een dienstverband voor onbepaalde tijd in werkelijke militaire dienst zijn.

Landmachtmededeling Nr 008-61. Ministeriële Beschikking inzake de aankoop van artikelen behorende tot de persoonlijke standaarduitrusting.

Landmachtmededeling Nr 009-61. Ministeriële Beschikking inzake de vijfdaagse werkweek.

De legerleiding stelt er prijs op vast te stellen, dat het adverteren in dit tijdschrift uiteraard het verkrijgen van voorkeur voor leveranties aan de Koninklijke Landmacht of aan de Koninklijke Luchtmacht niet kan inhouden. Einde van de Officiële Mededelingen van de Koninklijke Landmacht en de Koninklijke Luchtmacht.

Landmachtmededeling Nr 012-61. Ministeriële kennisgeving betreffende verzekering voor het gebruik van eigen vervoermiddelen.

Adreswijzigingen De Militaire Spectator

De aandacht wordt nogmaals erop gevestigd, dat officieren, die maandelijks van Rijksweg „De Militaire Spectator” ontvangen, bij wijziging van hun adres, dit *uitsluitend* kenbaar dienen te maken bij de commandant van het onderdeel, waarbij zij in onderhoud zijn gesteld. Derhalve *niet* telefonisch of schriftelijk bij de administratie van „De Militaire Spectator” of bij de Afdeling Personeelspubliciteit van het Departement van Defensie.

De commandant van vorenbedoeld onderdeel zendt de voorgescreven mutatie-opgave aan de Afdeling Centrale Personeelsdocumentatie van het D.v.D. waarna toezending aan het nieuwe adres volgt.

Nieuwe uitgave

PRINCIPLES OF INERTIAL NAVIGATION, door C. J. Savant e.a., 254 blz., geïll. Uitg.: McGraw-Hill Publ. Comp. Ltd, Londen, 1961. Prijs: 76/-sh.

Het boek behandelt het onderwerp traagheidsnavigatie (t.n.) dat tegenwoordig bijzonder de aandacht vraagt i.v.m. toepassingen in geleide wapens, vliegtuigen, satellieten en onderzeeboten.

De niet eenvoudige materie wordt in het boek verdeeld over drie afgebakende gedeelten. Het eerste gedeelte omvat drie hoofdstukken, waarin in het kort wordt aangestipt wat t.n. is, hoe dit is te realiseren, optredende fouten, Schulerafstemming en zeer summier versnellingsmeters en gyroscopen. Hoofdstuk drie geeft twee praktische voorbeelden van een t.n. systeem resp. voor een vliegtuig en een geleid projectiel, waarbij men een goede indruk krijgt van de benodigde componenten en hun nauwkeurigheden.

De hoofdstukken 4 t/m 8 vormen het volgende afgeronde geheel, waarin de in de vorige hoofdstukken genoemde componenten nader worden behandeld. Deze componenten zijn de gyroscopen, versnellingsmeters, hoogtemeters, gestabiliseerde plateaus, integratoren en plateau regelapparatuur. De toepassing van digitale en analoge rekenapparatuur, hun eigenschappen en bijzondere uitvoering worden met voorbeelden toegelicht. Een speciaal hoofdstuk is gewijd aan de methoden voor zuiver horizontaal stellen en het uitrichten van het gestabiliseerde plateau. In het kort wordt het kalibreren en testen van de componenten besproken.

Het laatste, hoofdzakelijk mathematische, gedeelte omvat drie hoofdstukken, waarin de mogelijke coördinaatsystemen, foutenanalyse en geleiding bij ballistische projectielen, worden behandeld.

Tenslotte worden in de aanhangsels de zwaartekracht, bewegingsvergelijkingen, gyroscopvergelijkingen en omloopsbanen besproken. Men kan zeggen dat de schrijvers erin zijn geslaagd in een niet te omvangrijk boek de moeilijke materie overzichtelijk te behandelen. Behoudens enkele onnauwkeurigheden is het boek goed verzorgd.

v.H.

Kwaliteitszorg aan Verbindingsdienstmaterieel te velde

In bovengenoemd artikel, verschenen in De Militaire Spectator van september jl., zijn in de legenda van afb. 2 op blz. 346 helaas enkele regels weggevalen. Na pt. 7 gelieve men nog te lezen:

De werkplaatscommandant is dan tenslotte belast met de volgende taken.

- 8 De uitvoering van het onderhoud.
- 9 De uitvoering van het kwaliteitsonderzoek.
- 10 De rapportage van de meetwaarden gevonden bij het uitvoeren van de prestatie metingen volgens de testformulieren.

Gevechtsbereidheid,

één der grondslagen voor een hoge gevechtswaarde

door E. J. C. VAN HOOTEGEM, *Brigade-Generaal van de GS, Plv C-1 Lk*
en J. C. E. HAEX, *Kolonel van de GS, Hoofd Bureau VVP-HKGS*

In de militaire samenleving kan men een onderscheid maken tussen dienstverrichtingen en handelingen, die met de eigenlijke dienst niets te maken hebben. Onder de laatste vallen, onder meer, ontspanning en vrije tijdsbesteding.

De feitelijke dienstverrichtingen zou men dan kunnen verdelen in handelingen, waarvan de uitvoering is gebonden aan nauwkeurig omschreven normen en zulke, die ontspruiten aan de eigen vrije wil of — zo men wil — het initiatief van het individu of dat van de groep.

De eerste categorie, *de voorschrijft-handelingen*, zijn de talloze gebods- en verbodsbepalingen, de drills, alsmede de administratieve en logistieke bepalingen en regelingen. Handelingen, die relatief eerder worden gecorrigeerd indien ze niet goed, dan gewaardeerd indien ze wel goed worden uitgevoerd.

De tweede categorie — *de bereidheidshandelingen* — is daarnaast in hoge mate bepalend voor de gevechtswaarde, dus voor het doeltreffend optreden van de strijdmacht.

Want, hoezeer de ondergeschiktheid en het stipt opvolgen van bevelen en aanwijzingen ook de grondslag mogen — en moeten — blijven van de militaire dienstverrichtingen, en hoezeer zij in oorlogstijd ook de primaire voorwaarden zullen zijn voor het behalen van de overwinning, bij de erkenning hiervan komt het element van de zelfstandigheid in een moderne oorlog toch steeds meer om de hoek kijken.

Wij denken hier bijvoorbeeld aan de velen, die zijn belast met het besturen van een gevechtsvoertuig of het hanteren van een wapen tijdens het gevecht, alléén of in kleine groepen, oog in oog met de vijand. De tirailleur in zijn schuttersput, die op een vooruitgeschoven post een waarschuwende taak heeft tegen infiltranten, de tlv-bemanning onder een korporaal, die bij de nadering van vijandelijke tanks snel en resoluut moet handelen, de infanterie/tankteams, die bij aanval of tegenaanval door een regen van vuur en staal naar de vijand oprukken, de verkenningspatrouille, die geheel aan haar lot overgelaten tot diep in vijandelijk gebied moet doordringen en bij iedere stap die zij doet in een hinderlaag kan vallen.

Zij allen komen bij de uitvoering van hun gevechtsoopdrachten te staan voor het *zelfstandig nemen van beslissingen*, dus voor handelingen die hun niet worden bevolen, maar slechts zijn begrepen in de algemene opdracht van de eenheid of het onderdeel waarvan zij deel uitmaken.

De enorme gecompliceerdheid en specialisatie van het moderne oorlogsapparaat brengen de noodzaak mee van een steeds toenemende zelfstandigheid van handelen van lager kader en soldaten, die individueel of in kleine groepjes optreden om eenzelfde doel — dat van hun commandant — te bereiken.

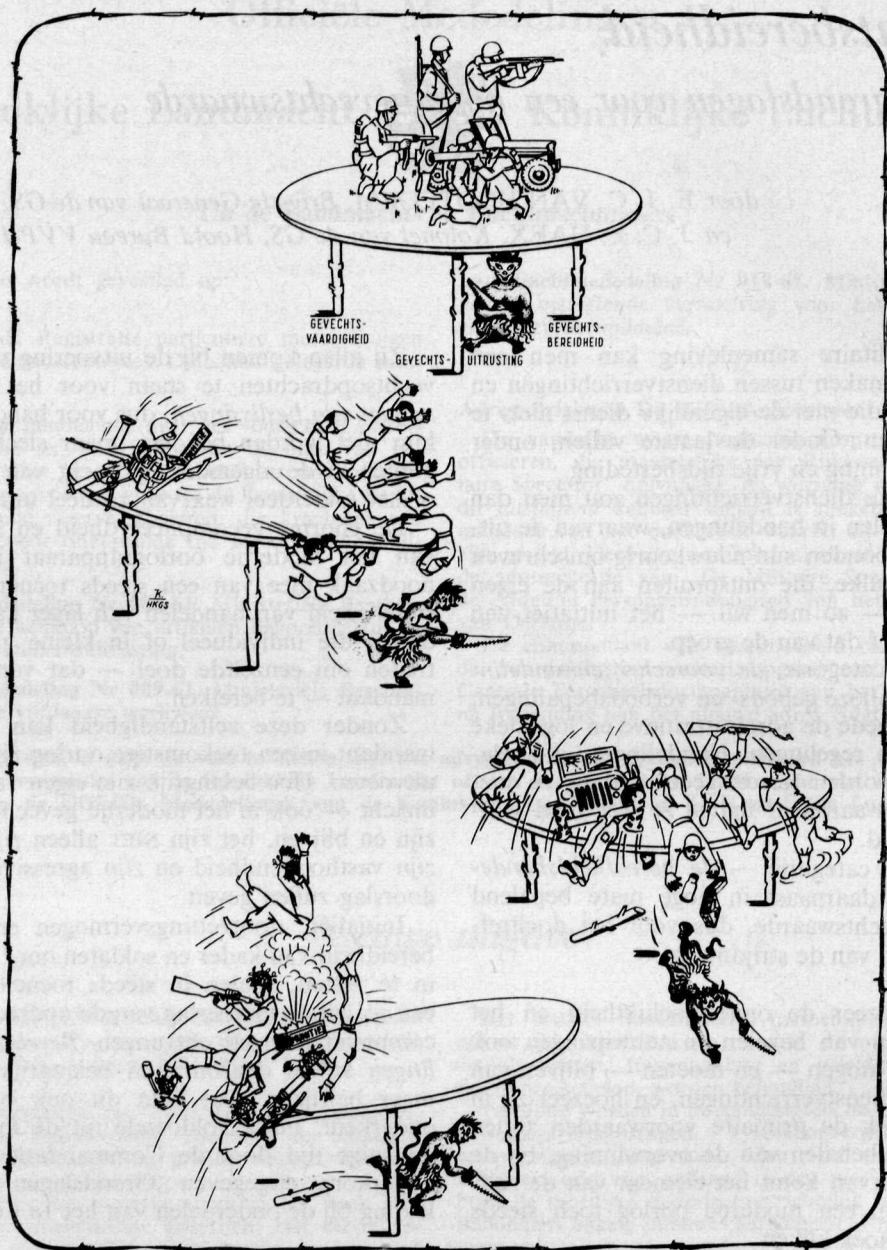
Zonder deze zelfstandigheid kan geen commandant in een toekomstige oorlog zijn opdracht uitvoeren. Hoe belangrijk zijn eigen vakkennis en inzicht — óók in het moderne gevecht — mogen zijn en blijven, het zijn NIET alleen *zijn* initiatief, *zijn* vasthoudendheid en *zijn* agressiviteit, die de doorslag zullen geven.

Initiatief, doorzettingsvermogen en *innerlijke* bereidheid van kader en soldaten om zich volledig in te zetten, spelen in steeds toenemende mate een rol bij de uitvoering van de opdracht, die hun commandant heeft ontvangen. *Bereidheidshandelingen* zullen daarom hun belangrijkheid steeds meer bewijzen. Dat men dit ook bij de troep onderkent, blijkt voldoende uit de inleiding van de enige tijd door de Commandant van het 1e Legerkorps uitgegeven „Grondslagen voor de opleiding bij de onderdelen van het 1e Legerkorps”.

Wij gebruikten, even eerder, de uitdrukking „*innerlijke bereidheid om zich volledig in te zetten*” en het is onze bedoeling hierop thans eens iets dieper in te gaan.

Door de invoering van de moderne bewapening, waaronder vooral de kernwapens, en door de ontwikkeling van de psychologische oorlogvoering, is de intensiteit van de strijd geworden tot ene, *waarin een absolute gevechtsbereidheid een wezenlijke voorwaarde is voor het behalen van de overwinning*.

Willen wij een tegenstander gelijkwaardig tegemoet treden en niet vervallen in de fout de afgelopen oorlog te vechten, dan moeten wij ons realiseren dat bij opleiding, oefening, verzorging, uitrusting, ontspanning, voorlichting en de vele

overige zaken, die onze kracht bepalen, *gelijke en gelijktijdige aandacht moet worden gegeven aan de drie elementen, die bepalend zijn voor de GEVECHTSWAARDE*, te weten:

- de *gevechtsuitrusting*;
- de *gevechtsvaardigheid*;
- de *gevechtsbereidheid*.

Deze elementen vormen als het ware een *drie-eenheid* en zij zullen in de toekomst *nooit meer los van elkaar mogen worden toegepast!*

In feite had dit ook in het verleden nooit mogen geschieden en men behoeft heus niet tot Napoleon terug te gaan om een veldheer te vinden, die aan het juist toepassen van dit beginsel zijn successen grotendeels had te danken. Wij denken

hier bijvoorbeeld maar aan iemand als Veldmaarschalk Montgomery.

Uiteraard hebben deze drie elementen alle hun eigen eigenaardigheden en problemen; ze zullen dus *tevens* afzonderlijk de aandacht vragen.

Nu is het zo, dat beide eerstgenoemde elementen — ook bij ons in Nederland, zij het dan in de geschiedenis soms aan de late kant — doorgaans wel op hun juiste waarde werden geschat.

Het element GEVECHTSBEREIDHEID echter, werd meestentijds schromelijk verwaarloosd.

Het is om *deze* reden, dat dit artikel door ons wordt gepubliceerd.

Het element *gevechtsbereidheid* heeft dus een rechtstreekse binding met de beide andere ele-

menten van het begrip gevechtswaarde. Zonder vertrouwen in bewapening en uitrusting en in de eigen vaardigheid zal slechts bij uitzondering van gevechtsbereidheid sprake zijn. Uiteraard zijn in de geschiedenis vele van zulke uitzonderingen aan te wijzen. Wij denken bijvoorbeeld aan de handvol Spartanen, die door hun hardheid en vaardigheid bij de Thermopylae-pas een grote Perzische overmacht lange tijd staande hield. Of, dichterbij, aan het begin van de oorlog in de woestijn van Noord-Afrika, waar slecht bewapende Britten zich de Duitsers van Rommel van het lijf hielden. Verder aan de Battle of Britain waar weer een handjevol vastberaden luchthelden zich op een hen in aantal v er overtreffende aanvaller wierp, in volledige bereidheid alles te geven, daarbij in de eerste plaats vertrouwend op eigen vaardigheid, meer dan op hun materieel.

Wij geloven echter dat men de normale opbouw van een vechtleger niet op uitzonderingen mag baseren. Vandaar onze stelling van „de absolute binding” met alléén maar de nadruk op het element gevechtsbereidheid in verband met de stiefmoederlijke behandeling tot nu toe.

Wij willen op deze binding thans nog op enkele punten nader ingaan.

Het is duidelijk, dat de soldaat op zijn bewapening en uitrusting zal moeten kunnen vertrouwen, wil hij bereid zijn het gevecht ermee in te gaan. Dit wil zeggen, dat hij de overtuiging moet hebben de vijand succesvol ermee te kunnen bestrijden.

Deze wapens en uitrusting zal hij evenwel slechts krijgen als gevechtsbereidheid evenzeer aanwezig is bij het gehele volk en dan uiteraard bij de daaraan ontspruitende volksvertegenwoordiging. Is dit niet het geval, dan zullen volk en volksvertegenwoordiging zich immers niet de moeite en kosten willen getroosten, die voor de aanschaffing nodig zijn.¹

De snelle voortgang van de techniek en het feit, dat door individuen en kleine groepjes in een komende oorlog méér zelfstandig zal moeten worden opgetreden, dan in de vorige nodig was, betekenen voorts, dat de gevechtsuitrusting VOORTDUREND aan de omstandigheden zal moeten worden aangepast en wel in elk denkbaar opzicht. Deze doorlopende aanpassing is niet meer dan een van de normale gevolgen van de huidige ontwikkeling der dingen.

De noodzaak van die aanpassing evenwel, betekent tevens dat de van niet-geheel-terzake-kundige zijde wel eens geuite wens naar „rust in het leger” door het scheppen van consolidatieperiodes — door het kunstmatig stilzetten van het

aanpassingsproces dus — in feite wil zeggen HET AANVAARDEN VAN HET FEIT, DAT ONZE EENHEDEN EN SOLDATEN NIET GELIJKWAARDIG AAN DE VIJAND TEGENOVER DEZE KOMEN TE STAAN. Die van sommige zijde zo gewenste rust is derhalve fnuikend voor onze gevechtskracht. Onder de huidige omstandigheden kan rust — werkelijke rust voor de bevolking — hoe paradoxaal dit ook moge klinken, alleen maar worden gevonden in een tijdige aanpassing, dus in een *dynamische* evolutie.

In de Memorie van Toelichting op de oorlogsbegroting van 1961 wordt dit standpunt terecht ingenomen. *Een achterblijven in dit ontwikkelingsproces zal onbehagen scheppen bij de lagere gevechtsleiders en de gevechtsbereidheid daardoor nadelig beïnvloeden.*

Ten aanzien van de gevechtsvaardigheid moet in feite dezelfde lijn worden getrokken. Ook hier zal aan een doorlopend aanpassingsproces niet kunnen worden ontkomen, waarbij wij buiten een technische en tactische aanpassing tevens — en met de meeste nadruk — doelen op een aanpassing van de *mentaliteit*.

Want vooral in dit laatste zit dan nog de mogelijkheid het aantal „uitzonderingen” waarover wij het eerder hadden op te voeren. Slechts beziel met een uitstekende mentaliteit namelijk, zal de gemiddelde soldaat  ok nog de voor een bepaald geval benodigde gevechtsbereidheid kunnen opbrengen, indien hij zou weten dat zijn bewapening nu eens iets minder goed zou zijn dan die van de vijand.

Wij denken hierbij aan de bevolking van Engeland die in 1940 aan de kusten met oude geweren en allerlei in onze ogen fantastische slag- en steekwapens gereed stond om een eventuele Duitse inval een grootse ontvangst te bereiden. Voor ons staat vast, dat zij nog zouden hebben gevochten ook!

Wij zagen echter ook, dat het begrip gevechtsbereidheid ten nauwste is verbonden aan de ontwikkeling naar grotere zelfstandigheid van lagere commandanten en van de eenvoudige soldaat, als een noodzakelijk gevolg van de huidige strijdwijze.

Zij kan derhalve slechts ontstaan door deze zelfstandigheid aan te kweken en daar het een van de kenmerken van het militaire handwerk is dat in oorlogstijd slechts zal worden uitgevoerd wat in vredestijd is geleerd, dient de opleiding hierin reeds thans plaats te vinden.

Dit betekent tevens het leren delegeren van verantwoording en het leren accepteren van decentralisatie bij de uitvoering, door commandanten op elk niveau; een noodzaak die thans, naar uit mededelingen blijkt, tevens terdege worden onderkend in legers zoals het Russische, waar het

¹ Men komt hier op het belang van een goede verhouding Volk-Krijgsmacht, waarover een afzonderlijke beschouwing zal volgen.

nemen in initiatief in het verleden eerder als een misdaad dan als een uitstekende eigenschap werd beschouwd.

Tot het aanvaarden van zelfstandigheid zullen het lagere kader en de soldaat in het algemeen slechts geneigd zijn, indien zij beschikken over het nodige begrip en inzicht, niet slechts in de toestand van het ogenblik maar ook in de fundamentele problemen en waarden, die in een oorlog op het spel staan of mede de inzet ervan zouden kunnen vormen.

Wij komen hier dus op de noodzaak tot actuele en fundamentele voorlichting.

Doch zoals wij reeds vaststelden is het aan de andere kant evenzeer nodig om het volk en de volksvertegenwoordiging tot die mate van gevechtsbereidheid te brengen, die nodig is om hen tot het voteren van de nodige gelden te bewegen. Met andere woorden: het leger zal ook aan het volk moeten worden „uitgedragen”.

Het „uitdragen van de Koninklijke Landmacht” nu, gebeurt langs twee wegen, namelijk via een *automatische voorlichting* (gesprekken en brieven van kader en soldaten) en de *officiële voorlichting* (de jaarlijkse begrotingsstukken en het vraag-en-antwoordspel van de LVD).

Dat de kenmerken van deze beide wijzen van voorlichting lijnrecht tegenover elkaar staan moge onderstaande vergelijking bewijzen.

automatische voorlichting	officiële voorlichting
gesproken	geschreven
verstaanshouding	neutrale houding
(familie, vrienden)	(hoogstens partijbinding)
kritiekloze aanvaarding	kritische aanvaarding
continu	incidenteel
landelijke verspreiding	plaatselijk - regionaal
dagelijks gebeuren	bijzonderheden
persoonlijke verhoudingen	zakelijke argumenten
veelheid van onderwerpen	één onderwerp
onvoldoende gemotiveerd	gemotiveerd
emotioneel	nuchter, droog
subjectief	objectief
rechtstreeks	via journalist of redactie

En het behoeft na deze opsomming nauwelijks nog enige toelichting waarom de automatische voorlichting de publieke opinie veel meer vermag te beïnvloeden dan de officiële. Het moge intussen óók duidelijk zijn, waarom de officiële in het verleden niet steeds au serieux werd genomen als de tendens van beide uiteenliep.

De wijzigingen, die de Chef van de Generale Staf intussen heeft ingevoerd en nog bezig is in te voeren houden voornamelijk verband met dit verschijnsel en de grondslag van het toekomstige systeem is de volgende.

Het inzicht dat kader en soldaten nodig hebben voor het opbrengen van de nodige gevechtsbereidheid kan alleen worden verschaft door het geven van *interne voorlichting*, waarbij het dan in de eerste plaats gaat om de fundamentele.

Hiertoe is aan ieder compagniescommandant een oranje bundel ter beschikking gesteld waarin, naast een persoonlijke introductiebrief van de Chef van de Generale Staf, een tiental syllabi wordt opgenomen.

De meeste van deze syllabi hebben een drie-indeling, te weten één deel, geschikt voor direct gebruik voor kleine groepen van dienstplichtigen, één deel algemene informatie, waarin iets dieper op het onderwerp wordt ingegaan en dat bestemd is om het kader meer ondergrond te geven en één deel, waarin suggesties worden gegeven voor de behandeling.

De syllabi zijn geschreven op het SCML en voorzien, zoals uit reacties uit de troep blijkt, in een grote behoefte. Een deel wordt in het depot, het grootste deel bij de parate troepen behandeld.

Behalve de voorlichting over fundamentele zaken dient de troep echter tevens te worden ingelicht over actuele gebeurtenissen in binnen- en buitenland, zoals op Cuba, in Berlijn, in de Kongo, over de diensttijdverkorting, „wat doet de NAVO?”, op welke wijze tracht men achter het IJzeren Gordijn het moreel van de troep te beïnvloeden?, enz.

Voor dit soort van *actuele voorlichting* heeft men de grijze map (interne voorlichting; documentatiemateriaal) op bataljons- en overeenkomstig niveau. Van de Chef van de Generale Staf is intussen aan alle rechtstreeks onder hem ressorterende commandanten een brief uitgegaan met nieuwe, bijzondere aanwijzingen over de behandeling van deze map. Vroeger bereikte het betreffende materiaal de onderdelen rechtstreeks van het Departement van Defensie; thans geschiedt dit door de zorg van het Bureau VVP, via de bevelslijn. De verzendlijsten zijn in overleg met vertegenwoordigers van staven en inspecties herzien. Het volgen van de bevelslijn moge meer tijd kosten; het is gebleken zekerder te zijn.

Het is de bedoeling dat op staven en inspecties een officier, belast met de interne voorlichting en oogje in het zeil houdt op de distributie en voorts met het Bureau VVP contact houdt over aanwijzingen en suggesties.

Niet overal is duidelijk wie dit werk moet doen, soms is het de S1, soms de S3 maar vaak ook een lager kaderlid, die overzicht mist en geen raad weet met de toegezonden lectuur. *Toezicht hierop is gewenst.*

Externe voorlichting, dat is voorlichting, rechtstreeks gericht op de Nederlandse bevolking, ten einde deze het nodige inzicht te verlenen voor de zo noodzakelijke morele en materiële steun aan het leger, blijft een geboden activiteit.

Daarbij bestaat een groot verband en een grote wisselwerking met de interne voorlichting, want veel gebeurtenissen en ontwikkelingen, die zich buiten het leger afspeelen kunnen van invloed zijn

op het moreel van de dienstplichtige en omgekeerd kunnen gebeurtenissen binnen het leger de instelling van de bevolking beïnvloeden.

De Chef van de Generale Staf heeft daarom niet volstaan met het geven van nieuwe richtlijnen voor de interne voorlichting, maar hieraan tevens nieuwe voor de externe gekoppeld en daarbij de nadruk gelegd op de coördinatie van beide.

Bij de verschillende staven zijn thans *voorlichtingsofficieren* aangewezen, zijnde een nevenfunctie, waarin men de commandant adviseert over *alle* aangelegenheden betreffende de voorlichting. Ten aanzien van het daadwerkelijke aanwijzen is een brief uitgegaan, waarin tevens richtlijnen van andere aard, het onderwerp aangaande, zijn vervat.

Het zou te ver voeren hier de brief volledig weer te geven; volstaan moge worden met mee te delen dat de Chef van de Generale Staf van oordeel is dat een voorlichtingsofficier, wil hij aan alle zaken het onderdeel betreffende (intern en extern) het voorlichtingsaspect onderkennen, op een plaats moet zitten waar hij een voldoende overzicht heeft, zoals op die van een Chef Staf, een Hoofdofficier toegevoegd, en dergelijke.

Indien wij nu tot ons eigenlijke onderwerp terugkeren, komen wij tot de ontdekking dat wij er met betrekking tot het ontwikkelen van het gevoel voor zelfstandigheid bij het lagere kader en de soldaat met het voorgaande alléén nog niet zijn.

Persoonlijk inzicht en begrip van zaken kunnen bij de gemiddelde soldaat namelijk nooit alleen staan wil men het beoogde doel bereiken, zij moeten gepaard gaan met vertrouwen in de leiding en met goede interne verhoudingen in zijn eenheid.

Zonder belangstelling van de meerdere in zijn ondergeschikten — tot uiting komend in eigen onbaatzuchtige inspanning, in aanmoediging en waardering, maar ook in correctie van hen die te kort schieten — kan geen gevechtsbereidheid worden verwacht. Evenmin kan die worden verwacht als men de meerdere niet respecteert of als de door hem opgedragen taken niet in volle overgave worden aanvaard. En tenslotte niet, als men er aan zou twifelen of in de ure des gevaars wel op het „team” zou kunnen worden gerekend.

Wij gebruikten zo juist de uitdrukking „correctie” en „waardering”. Wij willen deze beschouwing niet besluiten zonder daarop nog even in te gaan.

Het overmatig tolereren van afwijkingen van de gestelde normen kan even fnuikend zijn voor het moreel van een eenheid als het in overdreven mate hanteren van de voorschriften (het zogenoemde muggenziften). Dit is helaas in de landmacht een probleem geworden, want er is een veel te grote afstand ontstaan tussen de normale tole-

rantie ten opzichte van de normen en het moment dat werkelijk in correctieve zin wordt opgetreden.²

Met betrekking tot de „waardering” nog het volgende.

Reeds eerder merkten wij op, dat een van de essentiële kenmerken van bereidheidshandelingen is, dat deze zelden in aanmerking komen voor correctie. Correctie toch heeft de neiging toekomstige soortgelijke handelingen uit te sluiten.

Zij komen relatief veel eerder voor waardering in aanmerking.

Reeds in het decembernummer 1959 van dit maandblad³ werd voor het instellen van een waarderingssysteem een lans gebroken, welk idee destijds werd overgenomen door de Commandant van de 4e Divisie en later door de Chef van de Generale Staf.

Een deel van de troep — hoe kan het ook anders met onze overigens niet genoeg te waarderen volksaard — stond hier in het begin vrij terughoudend tegenover; anderen evenwel reageerden zeer positief.

In feite werd het stelsel — vóór de huidige reglementering — reeds door veel goede commandanten toegepast, uiteraard naar eigen inzicht, waardoor de toepassing geheel willekeurig was. Ook beschikte men toen niet over voldoende middelen, dat wil zeggen dat het ontbrak aan „soorten van mogelijkheden”. Om een voorbeeld te noemen: vaak waren geen gelden aanwezig voor de zo zeer gewenste materiële beloning. Ook kwam het voor dat de hogere commandant er niets van moest hebben en de goede bedoelingen snel torpedeerde.

Het gereguleerde waarderingssysteem, dat de Chef van de Generale Staf thans nastreeft en dat in een verre staat van uitwerking verkeert, kan worden verondersteld alle weerstand van belang te hebben doorbroken. Opmerkelijk is dat excessen (in een goed blaadje komen bij ondergeschikten) zijn uitgebleven en dat de troep blijk heeft gegeven het te „nemen” als een van hen om enige juiste reden (ook om zuivere dienstredenen) werd beloofd. Een prettige ervaring, want ook in dit opzicht werd door sommigen „gevreesd”. Overigens zullen er *altijd* zijn die „ergens” om *blijven* vrezén en op dezulken kan men nu eenmaal geen systeem bouwen.

De proefnemingen hebben dus gunstig gewerkt. De mogelijkheden zijn uitgebreid waar dit voordelig werkte, ingekrompen waar het tegendeel het geval was. Gedurende de huidige fase van legalisatie gaat men gewoon ermee door, hetgeen om psychologische redenen ook moeilijk anders kan.

² Dit onderwerp, het „tolerantieprobleem”, zal eveneens te zijner tijd in een afzonderlijke beschouwing aan de orde worden gesteld.

³ *De Militaire Spectator* 128(1959)(12)457.

Wij zijn thans aan het eind van onze beschouwing. Wat wij ermee wilden bereiken is aan te tonen, dat de graad van doeltreffendheid, die onze landstrijdkrachten in de toekomst — zowel in vreedstijd, maar vooral in geval van oorlog — ten toon zullen spreiden in zeer hoge mate zal afhangen van de gevechtsbereidheid die *in de eerste plaats het volk als geheel*, in de tweede plaats zijn vertegenwoordiging in de regering en in de derde, doch beslist niet laatste plaats ons leger zal kunnen opbrengen.

De gevechtsbereidheid ware daarbij te zien als

gelijkwaardig element van de drie-eenheid die de gevechtswaarde uitmaakt, slechts haar verwaarlozing tot heden maakt het noodzakelijk juist op *dit* element in de toekomst in het *bijzonder* de aandacht te vestigen.

Normaal is dus dat alle drie de elementen op een zeer hoog peil staan: bereidheid, uitrusting en vaardigheid.

Want pas dan zal het mogelijk zijn om operatieplannen tevoren in al hun mogelijkheden te voorzien, zonder hetwelk een oorlog slechts een loterij zou worden met betrekkelijk veel nieten.

Nieuwe uitgaven

DIE PANZER-GRENADIERE, door Maj. dr. F. M. von Senger und Etterlin, 267 blz., 103 afb. Uitg.: J. F. Lehmann Verlag, München, 1961. Prijs: ing. DM 29,—; geb. DM 32,—.

Dit buitengewoon goed gedocumenteerde werk geeft de gehele geschiedenis (1930-1960) van deze wel zeer „speciale troepen”, die zich langzaam maar zeker in Duitsland tot het begrip „infanterie” hebben opgewerkt. Sedert 1959 namelijk bestaat deze, buiten de „Panzergrenadiere”, nog slechts uit enkele berg- en valschermtroepen.

Het boek geeft daarbij een goede vergelijking met de parallelontwikkeling in Rusland, Engeland, de Verenigde Staten en Frankrijk. Het geeft organisaties, technische gegevens en bespreekt uitvoerig de mechanisering en de tactiek in al haar uitvoeringsvormen. De hoofddelen zijn getiteld:

1. *Führungs- und Kampfgrundsätze*
 - a. Die „Hilfstruppe” der Panzerwaffe;
 - b. Die Heereskavalerie;
 - c. Die „Schnellen Truppen”;
 - d. Der mechanisierte Kampf.
2. *Kräfteordnung und Kriegsgliederung*
 - a. Die Anfänge 1934-1940;
 - b. Die grosse Vermehrung 1941;
 - c. Die Mechanisierung;
 - d. Sonderformen;
 - e. Kriegserfahrungen;
 - f. Panzeraufklärer und Schnelle Panzergrenadiere;
 - g. Die neuen Bataillone.
3. *Die ausländische Entwicklung*
4. *Der Schützenpanzer*
5. *Ausblick*
 - a. Taktische Atomsprengkörper und Panzergrenadiere;
 - b. Das strategische Ziel im Atomkriege;
 - c. Ausblick: Die Fernkampfkriegführung.

Een zeer grondige studie, die in elke militaire bibliotheek behoort te worden opgenomen, doch bij de bestudering waarvan men zich goed voor ogen moet houden dat zij typisch is ingesteld op Duitse inzichten. In dit verband is het goed hier nogmaals te wijzen op het enge verband, dat steeds bestaat tussen een bepaalde organisatie en de tactiek die er aan ten grondslag ligt.
v. H.

DE OORLOG IN DE WOESTIJN, door Correlli Barnett, 332 blz., geïll. Uitg.: Uitg. en Drij N.V. Hollandia, Baarn, 1961. Prijs: f 12,50.

Hoewel wij in het algemeen geen vertaalde boeken recenseren, aangezien het onze ervaring is dat in deze vooral veel militaire uitdrukkingen verkeerd worden gebruikt, hebben wij gemeend voor De Oorlog in de Woestijn een uitzondering te moeten maken. In de eerste plaats omdat dit boek niet aan dit euvel mank gaat, maar vooral ook om de uitvoerige inleiding, die Luitenant-Generaal b.d. J. J. C. P. Wilson ervoor heeft willen schrijven, wat er alleen al een bewijs voor is, dat de inhoud — militair bezien — volkomen verantwoord is.

Generaal Wilson legt in deze inleiding op een wel bijzonder heldere wijze de nadruk op de karakteristieken van het betreffende operatietoneel.

De auteur — Correlli dus — heeft bij de samenstelling van zijn werk niet alleen gebruik gemaakt van zogenaamde „dode” bronnen, als daar zijn archieven, enz., maar heeft ook niet nagelaten tevens een groot aantal vooraanstaande figuren uit deze woestijnoorlog te raadplegen. Hieronder zijn vrijwel alle bekende Britse aanvoerders benevens een groot aantal staf- en troepenofficieren.

De personen van de voornaamste tegenstanders worden mede belicht.

Het boek, dat zeer gemakkelijk leest, wordt ten zeerste aanbevolen.
v. H.

Beschouwing over het strategisch bombardement op Japan in de Tweede Wereldoorlog

door S. VAN DER POL, Luitenant-Kolonel Vlieger van de Koninklijke Luchtmacht

Reeds in de Eerste Wereldoorlog begon het vliegtuig zich als een zeer belangrijk aanvalswapen af te tekenen. Tussen de Eerste en de Tweede Wereldoorlog werden over het mogelijk militair gebruik van het vliegtuig vele theorieën ontwikkeld, waarbij ook het strategisch bombardement een voorname plaats werd toebedacht. Toch bracht het strategisch optreden van de luchtmacht in de Tweede Wereldoorlog niet altijd de resultaten, die verschillende theoretici ervan hadden verwacht. Zo zag men zelfs na de eerste krachtige bombardementen door de geallieerden op Duitsland in enkele sectoren de productie nog oplopen. Een en ander was echter een gevolg van een onjuiste toepassing van de strategische luchtmachtmiddelen. Om een strategisch bombardement effectief uit te voeren, moet een juiste doelstelling worden vastgesteld en moet worden voldaan aan bepaalde voorwaarden. Uiteraard waren in de Tweede Wereldoorlog deze doelstelling en de voorwaarden afgesteld op de toenmalige middelen en dacht men nog niet in de termen van nucleaire, laat staan thermonucleaire middelen.

Tijdens de conferentie te Casablanca (14-27 januari 1943) werd de doelstelling van het strategisch bombardement als volgt gesteld: „Het desorganiseren en vernielen van de militaire, politieke, industriële en economische structuur van het vijandelijke land zodat het de vijand onmogelijk wordt de oorlog voort te zetten; alsmede het ondermijnen van 's vijands moreel waardoor zijn wil tot voortzetting van de vijandelijkheden wordt gebroken”.

In wezen houdt dit in een bombardement op het vijandelijke oorlogspotentieel, dat de diverse doelen oplevert, namelijk:

1. De strijdkrachten

Deze zullen veelal onder de tactische doelen vallen. Onder strategische doelen kunnen onder andere de militaire opleidingscentra en de strategische vliegvelden worden gerekend.

2. Het moreel

Dat kan worden ondermijnd door bombardementen op grote steden en regeringscentra.

3. De economische en industriële structuur

Deze levert vele doelen, waarvan de voornaamste zijn:

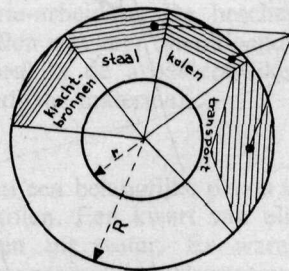
- het transport te land en te water;
- industrieën van vitaal belang voor de oorlogvoering;
- de arbeidskrachten, veelal geconcentreerd in de bevolkingscentra in de industriegebieden;
- produktiebedrijven die een direct gevaar opleveren voor de veiligheid van de tegenstander zoals atoomproductie, aanmaak geleide projectielen, enz.;
- de krachtstations.

4. De wetenschapscentra

Aanvallen op de researchcentra kunnen van groot belang zijn.

Voor een succesvol strategisch luchtoffensief golden de volgende stellingen.

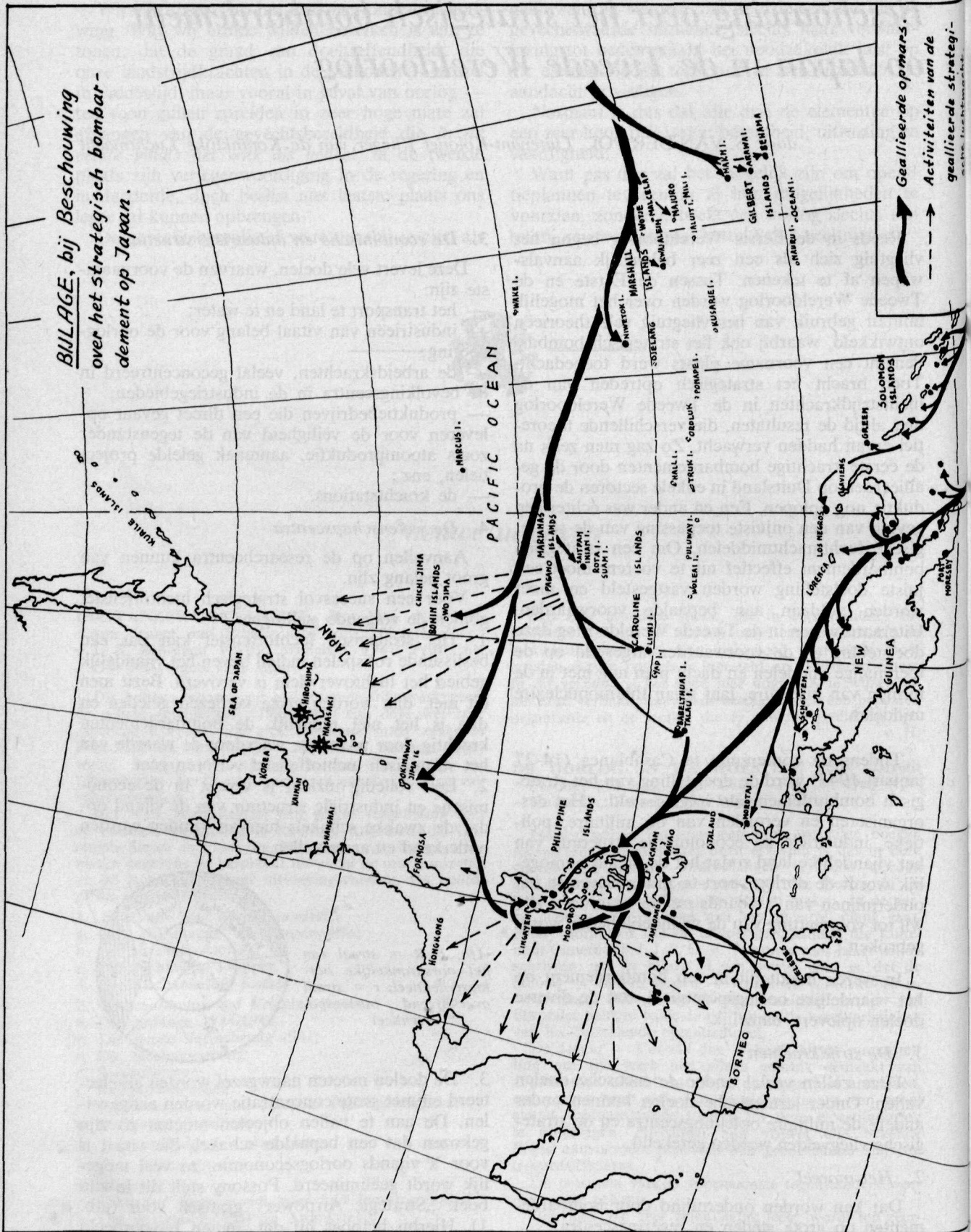
1. Het strategisch luchtoffensief kan pas een beslissende rol spelen indien boven het vijandelijk gebied het luchtoverwicht is veroverd. Bezit men dit niet, dan worden grote verliezen geleden en dan is het niet mogelijk de bombardementen krachtig door te zetten, waardoor de waarde van het strategisch luchtoffensief verloren gaat.
2. Een volledig inzicht is vereist in de economische en industriële structuur van de vijand opdat de zwakke schakels hiervan kunnen worden onderkend en aangevallen.

Afb. 1 R = straal van het oorspronkelijke oorlogspotentieel; r = straal overblijvend oorlogspotentieel

3. De doelen moeten nauwgezet worden geselecteerd en met grote concentratie worden aangevallen. De aan te vallen objecten moeten zo zijn gekozen dat een bepaalde schakel, die vitaal is voor 's vijands oorlogseconomie, zo veel mogelijk wordt geëlimineerd. Possony stelt dit in zijn boek „Strategic Airpower” grafisch voor (afb. 1). Hierbij betoogt hij dat, indien bijvoorbeeld

*BILAGE, bij Beschouwing
over het strategisch bombardement op Japan.*

Geallieerde opmars.
Activiteiten van de
geallieerde strategische
luchtmacht.

alle economische facetten gedeeltelijk worden geëlimineerd, de maximale economische capaciteit wordt bepaald door het facet dat het meest is aangetast. De beste resultaten verkrijgt men dus indien het strategisch luchtoffensief wordt geconcentreerd op één facet. 's Vijands economie stort ineen indien één belangrijk facet wordt uitgeschakeld. Bij de keuze van de doelen dient echter rekening te worden gehouden met eigen middelen en de middelen van de vijand, het belang van het object voor het vijandelijk oorlogspotentieel, de kwetsbaarheid, de dieptefactor, mogelijkheid van herstel of vervanging en de geografische ligging van de doelen.

De toestand van Japan vóór Pearl Harbour

Japan was voorbereid op een korte beslissende aanvalsoorlog. De strijdkrachten van Japan waren in de Pacific zowel in kwaliteit als kwantiteit superieur aan die van de geallieerden. Het moreel van de Japanners was hoog, wat te verwachten is van een volk dat zich sterk genoeg voelt een oorlog te beginnen. Aanvallen op het moederland door een toekomstige vijand werden onmogelijk geacht. Maatregelen voor de bescherming van de bevolking tegen luchtaanvallen waren vrijwel niet getroffen. De economische en industriële capaciteit was voldoende voor een korte beslissende aanvalsoorlog. Aangelegde voorraden waren voor een beperkte tijd toereikend. De produktie was niet op een lange oorlog met aanhoudende verliezen ingesteld. De economische structuur had vele kwetsbare schakels.

Het transport

Dit vormde een zeer belangrijke schakel van de Japanse economie. De zeevaart was voor Japan van essentieel belang daar diverse, voor haar levensonderhoud en industrie belangrijke, produkten van over zee moesten worden aangevoerd. Het treinverkeer in Japan was zwaar belast en zeer kwetsbaar door een tekort aan wagons en door de vele spoorwegbruggen, -viaducten en -veerponten.

Verscheidene industrieën

Deze waren van vitaal belang voor de oorlogvoering. Kolen en ijzererts moesten worden ingevoerd uit Mantsjoerije en China. De eigen kolen leverden geen goede cokes voor de hoogovens en eigen ijzererts was van inferieure kwaliteit. Voor het verwerken van ijzererts beschikte Japan over 45 hoogovens en ongeveer 29 elektrische ovens. Tweederde van het ruwe ijzer werd geproduceerd in twee grote fabriekscomplexen: de Yawatewerken op Kioesjioe en de Ashan-werken in Mantsjoerije. Olie en bauxiet werden niet in Japan gewonnen en moesten worden ingevoerd uit Nederlands-Oostindië. Hiervan waren echter

grote voorraden in Japan aangelegd. Er bestond geen synthetische olie-industrie. De vliegtuigindustrie had een hoge prioriteit. De vliegtuigproduktie werd gedurende de oorlog opgevoerd van 642 vliegtuigen per maand tot 2500 per maand in september 1944. De grootste fabrieken waren de Mitsubishi-werken te Nagoya. De fabricage van vele onderdelen was uitbesteed aan kleine ondernemingen in de steden. De Kamikazeproduktie vormde een dreigend facet voor een eventuele tegenstander. De scheepsbouw produceerde niet voldoende om zware verliezen te kunnen opvangen. Pas in maart 1943 werd het belang van de scheepsbouw in zijn volle omvang beseft en namen maatregelen tot een verhoogde produktie. De juiste ontwikkeling van de industriële capaciteit werd belemmerd door het ontbreken van een hiervoor verantwoordelijke centrale leiding. Er bestond weliswaar een Ministerie van „Planning” dat berekende, welke industrieën voorrang behoeften, maar dit lichaam kon slechts advies uitbrengen aan de regering en had zelf geen uitvoerende bevoegdheden. Bovendien had deze instantie in het geheel geen bemoeienis met belangrijke industrieën als vliegtuigbouw en scheepsbouw. Pas aan het einde van 1943 kreeg een nieuw gecreëerd Ministerie van Bevoorrading uitvoerende bevoegdheden op dit gebied.

De arbeidskrachten

Deze bevonden zich voornamelijk in de grote steden. De industrieën waren in hoofdzaak geconcentreerd in de lijn Nagasaki - Hiroshima - Nagoya - Tokio - Niigata. Vóór de Tweede Wereldoorlog bestond de tendens om de industrieën te decentraliseren, doch door de enorme expansie kwam hier weinig van terecht en werd de opeenhoping van de industrieën nog groter. Twintig % van de totale bevolking woonde in de zes grote steden en 64% van de produktie was geconcentreerd in 24 steden. In de steden Tokio - Nagoya en Kobe - Osaka bevond zich 25% van alle industrie-arbeiders. De bescherming tegen luchtaanvallen was zeer onvoldoende. De huizen waren vooral in de arbeiderswijken voornamelijk van brandbaar materiaal.

De krachtstations

Deze namen in Japan een belangrijke plaats in door het gebrek aan kolen. Een kwart van alle energie werd verkregen uit water. Er waren 1450 krachtstations, voornamelijk hydrostations waarvan de grootste 95,57% van de totale elektrische energie leverden. De vernietiging van 200 grote krachtstations zou voor de Japanse economie desastreuze gevolgen hebben. Hydrostations zijn echter moeilijk door bombardementen uit te schakelen. Het vernielen van de stuwdam is een radicale manier maar vergt een nauwkeurige voorbereiding en uitvoering.

De ontwikkeling van de strijd in de Pacific

Op 7 december 1941 vielen de Japanners Pearl Harbour aan en vernietigden een groot gedeelte van de Amerikaanse vloot. Aanhoudende successen stelde Japan in staat het door haar bezette gebied zo ver uit te breiden dat haar moederland voor de geallieerde bommenwerpers bijna onbereikbaar was. Wel konden de industrieën in de door Japan bezette gebieden en de lange verbindingswegen over zee worden aangevallen. In vele gevechten werd het luchtoverwicht en de heerschappij ter zee door de geallieerden bevochten. Het initiatief ging in geallieerde handen over. De grote opmars via de noordkust van Nieuw Guinea, de Filippijnen, Okinawa en via de Marshall-eilanden, de Marianen, Okinawa naar de Japanse eilanden werd begonnen (zie bijlage) en naarmate zij vorderde, kwamen de geallieerde vliegbases dichter bij Tokio te liggen. Van luchtmachtstandpunt bezien kan de strijd in de Pacific in vijf fasen worden onderscheiden.

— *Fase 1*: de Japanse expansie, december 1941—juli 1942.

— *Fase 2*: de ondergang van de Japanse marine-luchtmacht, juli 1942—november 1943.

— *Fase 3*: de ondergang van de Japanse leger-luchtmacht, november 1943—april 1944.

— *Fase 4*: gebruik makende van het luchtoverwicht een snel oprukken naar de Marianen, Filippijnen, Iwo Jima en Okinawa, april 1944—april 1945; intensivering van de bombardementen op Japan.

— *Fase 5*: intense luchtaanvallen op Japan, die leidden tot een onvoorwaardelijke overgave zonder invasie, april 1945—14 augustus 1945.

Daar het strategisch luchtoffensief pas effectief kon zijn na het verkrijgen van het luchtoverwicht boven het vijandelijk gebied is er pas sprake van een strategisch luchtoffensief op Japan na de derde fase, dat wil zeggen, medio 1944.

Toestand in Japan medio 1944

Medio 1944 was Japan niet meer in staat zijn aanvoer over zee op het vereiste peil te houden. Onderzeeërs en vliegtuigen van de geallieerden hadden een te grote tol geëist van de handelsvloot. De vliegdekschepen waren vernietigd en een groot deel van de luchtmacht was verloren gegaan in de gevechten tegen de geallieerden. De gemiddelde ervaring van de Japanse vliegers was sterk achteruitgegaan. De industrieën in Japan en Mantsjoerije hadden nog niet geleden onder directe bombardementen. De deplorabele staat van de handelsvloot en de blokkade veroorzaakten een tekort aan grondstoffen, waardoor de productie in Japan sterk werd verminderd. Voor de verdediging van het moederland stonden nog ongeveer 3000 gevechtsvliegtuigen gereed en be-

schikt werd over een type zelfmoordvliegtuig, de „Kamikaze”.

De Amerikaanse strategische luchtmacht in de Pacific

De Amerikaanse strategische luchtmacht in de Pacific bestond uit de twintigste Luchtmacht, die in april 1944 onder de „Joint Chiefs of Staff” werd gesteld. In het begin van de acties werd met B29's van bases in Indië en China geopeerd, later voornamelijk van de Marianen. De sterkte aan bombardementsvliegtuigen liep in de periode van november 1944 tot augustus 1945 op van 180 tot 1300 zware bommenwerpers. Na een experimentele aanval op Bangkok op 5 juni 1944 had op 15 juni de eerste grote aanval tegen Japan plaats. Achtenzestig B29's startten van bases in de omgeving van Calcutta en maakten een tussenlanding op vooruitgeschoven bases in China. Van daar uit werd de Yawate staalindustrie op Kioesjioe aangevallen. Dit was het begin van het strategisch luchtoffensief op Japan. De exploitatie van vooruitgeschoven bases in China bracht echter grote aanvoermoeilijkheden met zich mee, waardoor het bombardement op Japan van uit China nooit tot grote intensiteit kon worden opgevoerd. Bovendien konden slechts Kioesjioe, Mantsjoerije en het westelijk gedeelte van Hoensjioe worden bereikt en bleven de belangrijke industriegebieden in de streek Tokio - Nakoya - Osaka - Koere ongemoeid. De voornaamste doelen waren de ijzer- en staalindustrie, de vliegtuigindustrie, havens, olie-opslagplaatsen, olieraffinierinrichtingen, de scheepsbouw en het transport.

Pas nadat van vliegbases op de Marianen kon worden gevlogen, lag geheel Japan binnen het vliegbereik van de geallieerden. Op 24 november 1944 startten 111 B29's van Saipan en bombardeerden de Nakajima Musashino motorenfabrieken en het industriebevolkingscentrum van Tokio. Het intensief strategisch bombardement op Japan was hiermee ingezet. De operaties van de Marianen kunnen in twee perioden worden ingedeeld. De eerste periode (24 november 1944—9 maart 1945) kenmerkte zich door het experimentele karakter, waarbij men zich hield aan het precisiebombardement van grote hoogte. Als hoofddoel werd gekozen de vliegtuigindustrie met als tweede doel de industriebevolkingscentra. Door de geringe eigen slagkracht en het optreden van talrijke vijandelijke jagers waren eigen verliezen hoog en de directe resultaten gering. Indirect werden echter wel belangrijke resultaten geboekt. De Japanse regering zag namelijk de kwetsbaarheid van haar belangrijke industrieën in en ging over tot het decentraliseren van haar vliegtuigindustrie, hetgeen catastrofale gevolgen had voor de vliegtuigproductie.

De tweede periode (9 maart 1945—14 augustus 1945) karakteriseerde zich door zeven soorten operaties.

1. Aanvallen met brandbommen op de grote industriebevolkingscentra, 9 maart 1945—15 juni 1945.
2. Aanvallen met brandbommen op kleine steden, 17 juni 1945—14 augustus 1945.
3. Aanvallen met zware explosieven op belangrijke industrieën, 7 april 1945—14 augustus 1945.
4. Tactische steun aan de Okinawa onderneming door aanvallen op vliegvelden, 17 april 1945—11 mei 1945.
5. Het leggen van mijnen, 27 maart 1945—14 augustus 1945.
6. De 315 Wing-operaties, 26 juni 1945—14 augustus 1945; dit waren nachtaanvallen tegen olie-opslagplaatsen en raffinaderijen.
7. De atoombomaanvallen op 6 en 9 augustus 1945.

In de tweede periode bestond 70% van de luchtoperaties uit aanvallen met brandbommen op bevolkingscentra, 22% uit aanvallen op vitale industrieën en de rest uit aanvallen op vliegvelden, het leggen van mijnen, enz. Het zwaartepunt werd dus gelegd in het bombardement op de bevolkingscentra. Deze aanvallen werden slechts in twee gevallen onderbroken, namelijk toen er zoveel brandbommen waren afgeworpen dat de voorraad op was en tijdens de tactische luchtsteun aan het Okinawa-offensief. In deze zes soorten operaties komen als doel voor: het moreel van de bevolking, de arbeidskrachten, vitale industrieën en het transport (leggen van mijnen).

In totaal werden door de geallieerden in de Pacific 656,400 ton bommen afgeworpen (boven Europa 2,700,000 ton). Van dit totaal werd 160,800 ton op Japan zelf gegooid, waarvan in de eerste periode 7,180 ton met een trefzekerheid van slechts 10%. De trefzekerheid van de intensievere bombardementen in de tweede periode was veel beter.

Bereikte resultaten

Transport

Het transport over zee bleek de zwakste schakel te zijn in de Japanse economie. De geallieerde marine en luchtmacht vernietigden een hoog percentage van 's vijands handelsvloot, waardoor het Japan onmogelijk werd de zo noodzakelijke grondstoffen voor zijn oorlogsindustrie in voldoende hoeveelheden te importeren. De voornaamste van deze grondstoffen waren: ijzer, kolen, bauxiet en olie. Gebrek aan ijzer en kolen beïnvloedde in hoge mate de scheepsbouw en de produktie van oorlogsmaterieel. Het hoogtepunt

van de produktie werd bereikt in 1944. Door de intensievere doorgevoerde blokkade van Japan en door het tot zinken brengen van zijn handelschepen werd de invoer van grondstoffen tegen het einde van de oorlog vrijwel nihil, temeer daar door gebrek aan voedsel de schepen voornamelijk voor het transport van levensmiddelen werden ingezet.

Het aandeel van de luchtmacht in het tot zinken brengen van de Japanse handelsvloot was vooral in de periode van september 1944 tot augustus 1945 groot. Het volgende overzicht geeft een indruk van de rol die het luchtwapen hierbij heeft vervuld.

Tot zinken gebrachte Japanse schepen van 1941-1945
(in duizenden van registertonnen)

Periode	Onderzeeërs		Vliegtuigen		Mijnen	
	t	%	t	%	t	%
dec. '41-nov. '42	480	71,6	123	18,3	68	10,1
nov. '42-nov. '43	1188	74,1	374	23,3	41	2,6
nov. '43-sep. '44	2150	70,6	846	27,7	51	1,7
sep. '44-aug. '45	1043	37,6	1379	49,7	353	12,7

De hierin genoemde mijnen werden in hoofdzaak gelegd door B29-vliegtuigen. De vanaf 27 maart 1945 gelegde mijnen door B29's van de Marianen bleken de Japanners meer verliezen aan scheepsruimte te kosten dan welke andere actie ook. Hun middelen voor het wegruimen van mijnen waren zeer onvoldoende.

De bombardementen op de steden vernietigden vele transportmiddelen waardoor aan het wegtransport in hoge mate afbreuk werd gedaan. Echter hadden deze bombardementen weinig invloed op het treinverkeer. Het spoorwegverkeer werd pas aan het einde van de oorlog aangevallen, te laat om nog effect te hebben. Na de explosie van de atoombom op Hiroshima reden 48 uur later de treinen weer door de stad, waaruit blijkt dat het spoorwegverkeer nog niet was ondermijnd. Omdat het slooptransport in een deplorabele toestand was gekomen, werd een groot gedeelte van dit vervoer overgenomen door de spoorwegen, die toch al zwaar belast waren. Indien het zo kwetsbare spoorwegnet op tijd was aangevallen zou de zwakke schakel in de Japanse economie „het transport” nog ernstiger zijn aangetast. Daar dit reeds een „bottle-neck” was, had dit desastreuze gevolgen voor het Japanse oorlogspotentieel gehad. De enige effectieve aanval tegen het spoorwegvervoer was een „carrierraid” in juli 1945 waarbij 10 van de 12 ferryboten tussen Hokkaido en Hoensjioe tot zinken werden gebracht.

Bevolkingscentra

In totaal werden 66 steden aangevallen waarbij

40% van het oppervlak werd verwoest. Meer dan 2,000,000 woningen werden vernield, ruim 250,000 personen gedood, ongeveer 300,000 gewond en meer dan 8,000,000 dakloos. Ongeveer 121,500 ton bommen werd op de steden geworpen waarvan 74% brandbommen. Door het bombardement op de steden werd het wegverkeer ontwricht, daar vele voertuigen in de steden werden vernietigd. Vele kleine en enkele grote bedrijven bevonden zich in de steden, waardoor ook bij deze aanvallen de industriële capaciteit werd beïnvloed. Tevens werd veel absenteïsme veroorzaakt in de fabrieken, die in de periferie van de steden lagen.

De bombardementen op de kleinere steden in de tweede periode (17 juni 1945—14 augustus 1945) hadden vooral invloed op het moreel van de bevolking. Het volk had geen vertrouwen meer in het vermogen van hun strijdkrachten het moederland tegen vijandelijke aanvallen te kunnen beschermen. De traditionele devotie voor hun keizer en een goed politie-apparaat voorkwamen echter defaitistische agressie. Wel groeide de vredeswil in de regering zelf. Begin 1945 drongen de Keizer, de minister van Buitenlandse Zaken en de minister van Marine op het sluiten van vrede aan. Het nog niet verslagen leger wilde echter slechts vrede op voor Japan gunstige voorwaarden, hetgeen niet overeenkwam met de geallieerde eis tot onvoorwaardelijke overgave. De atoombommen op Hiroshima en Nagasaki overwonnen echter deze impasse in de Japanse regering en verwezenlijkten de onvoorwaardelijke overgave van Japan, dat nog slechts een reeds verloren oorlog voerde.

De industrieën

Van het strategische bombardement was 22% van de activiteit gericht tegen de belangrijke industrieën. De produktievermindering van de diverse industrieën had echter verschillende, hieronder te bespreken, oorzaken.

Olie

Door de strategische interdictie en het ontbreken van een synthetische olie-industrie was tegen het einde van de oorlog de olievoorraad zo minniem, dat deze werd bestemd voor een Kamikaze-actie bij een eventuele vijandelijke invasie in Japan. De acties van 315 Wing van 26 juni tot 14 augustus hadden slechts effect doordat hierbij Japanse olievoorraden verloren gingen. De olieraffinaderijen werkten niet meer en vernietiging hiervan had dan ook weinig nut.

Kolen

Deze waren een limiterende factor voor de gehele industrie, voornamelijk voor de ijzerindustrie. Het tekort aan kolen werd veroorzaakt door

de blokkade, waardoor de aanvoer uit China werd verhinderd; het overbelaste spoorwegverkeer, kon de ontwrichting van het scheepsverkeer slechts ten dele opvangen.

De ijzer- en staalindustrie

Deze werd gelimiteerd door gebrek aan grondstoffen tengevolge van de blokkade. Gebrek aan de goede hoogovencokes was hierbij een limiterende factor. De in Japan gewonnen kolen leverden nl. geen goede hoogovencokes, waardoor men zelfs overging tot zeer oude procédés voor het produceren van ijzer. Het onvoldoende transport tussen Hokkaido en Hoensjioe was de „bottle-neck” voor het verwerken van eigen ijzererts. Bombaanvallen op de ijzer- en staalindustrie hadden weinig effect op de produktie, daar de fabrieken reeds ver onder hun capaciteit werkten.

Vliegtuigindustrie

In de eerste periode van het strategisch lucht-offensief (24 nov. 1944—9 mrt. 1945) was het voornaamste doel de Japanse vliegtuigindustrie. Het directe effect van deze aanvallen was gering. Zoals reeds werd gezegd, had dit offensief een indirect effect daar de Japanse regering besloot de vliegtuigindustrie te decentraliseren. Het gevolg was dat de produktie van vliegtuigen en vooral van vliegtuigmotoren sterk achteruit liep. De volgende cijfers van de produktie in 1944 tonen dit aan:

Kwartalen 1944	Vltgn	Motoren
I	7.332	12.468
II	7.391	11.507
III	6.701	10.599
IV	4.940	5.469

Rekening houdend met een produktie van 1,8 vliegtuigmotor tegen 1 vliegtuig als een absoluut minimum, blijkt dus dat de motorproduktie hierbij de zwakke schakel was. Door de val in produktie ten gevolge van decentralisatie, is de aanvoer van de grondstof aluminium hierbij nooit een limiterende factor geworden.

De elektronische industrie

Deze werd zwaar getroffen door de bombardementen op de steden waardoor vele kleine bedrijven werden uitgeschakeld. Deze industrie steunde voornamelijk op de vele kleine bedrijven.

Krachtstations

Deze werden uitgeschakeld bij aanvallen op diverse steden zonder dat de luchtacties tegen de stations zelf waren gericht. Het vernietigen van de vele krachtstations zou een te grote kracht-inspanning hebben vereist voordat dit tot effec-

tieve resultaten had geleid, temeer daar de benodigde capaciteit door het uitvallen van vele fabrieken (gebrek aan grondstoffen) reeds sterk was teruggelopen. Dit economisch facet was ook betrekkelijk onkwetsbaar, daar de diverse krachtstations in een onderling gridsysteem waren opgenomen.

Nabeschuwing

Wij hebben dus gezien dat de strategische bombardementen op Japan in de eerste periode gericht waren tegen de vliegtuigproductie hetgeen inherent was met het veroveren van het lucht-overwicht. Daarna werden de oorlogsindustrieën en de industriebevolkingscentra aangevallen. Reeds bij het begin van het strategisch luchtoffensief verkeerde het transport over zee van de Japanners slaagden er niet in de voor hun oorlogsindustrie benodigde grondstoffen in voldoende hoeveelheid aan te voeren. Gebrek aan grondstoffen was dan ook de reden dat de productie van de belangrijke basisindustrieën sterk was gedaald.

De aanvallen op de vitale industrieën hadden slechts tot gevolg dat hun totale productiecapaciteit werd teruggebracht tot een peil waarop de verminderde grondstoffentoevoer nog ruimschoots kon worden verwerkt. Deze bombardementen waren dus in feite overbodig. Het vijandelijke oorlogspotentieel kan immers het meest afbreuk worden gedaan door één tandwiel uit het economische raderwerk volledig te vernietigen. Het tandwiel dat reeds het meest was beschadigd en dat van grote invloed was op het goed functioneren van het economische raderwerk van het eilandenrijk Japan, was het transport. Deze methode werd pas gevolgd vanaf maart 1945 door het leggen van mijnen door B29's in de routes over zee, van en naar de diverse Japanse eilanden, ten gevolge waarvan de kustvaart zware verliezen leed. Een aanval op de zo kwetsbare spoorwegen werd echter niet op tijd ondernomen.

De aanvallen op de Japanse steden hadden zeer veel uitwerking door de grote brandbaarheid van gebouwen en huizen. Bovendien hadden de Japanners hiertegen onvoldoende veiligheidsmaatregelen getroffen. Hierdoor werden huisindustrie-

en uitgeschakeld, die produkten leverden voor de grootindustrieën. De bombardementen op de steden ondermijnden het moreel van de bevolking hetgeen na de toepassing van de atoombom culmineerde in de onvoorwaardelijke overgave.

Ondanks fouten in de uitvoering heeft het strategisch bombardement in belangrijke mate bijgedragen tot de ontwrichting van de oorlogseconomie van Japan, waardoor Japan werd gedwongen tot een onvoorwaardelijke overgave zonder dat een invasie nodig was.

Ook het strategisch bombardement op Japan laat ons weer zien hoe moeilijk het is de enige juiste doelen te selecteren. De middelen van het strategisch bombardement zijn drastisch gewijzigd, zowel t.a.v. hun kracht als de vervoersmiddelen. Eén vliegtuig kan nu het veelvoudige vervoeren van de in totaal afgeworpen hoeveelheid explosieven gedurende de Tweede Wereldoorlog, de vluchttijd van missiles wordt in minuten gerekend. Van het gebruik van strategische luchtmacht in de laatste wereldoorlog is derhalve nauwelijks nog enige lering te trekken. Door de catastrofale uitwerking van de huidige strategische middelen komt de keuze van de doelen in een geheel ander vlak te liggen. Ter verkrijging van een goede coördinatie bij de inzet van de verscheidenheid van strategische middelen - vliegtuigen, ICBM's, IRBM's, bovenwaterschepen, onderzeeërs, enz. — is de doelenselectie in handen gelegd van de Director of Strategic Target Planning. De beslissing tot het gebruik van deze middelen ligt echter in het politieke vlak. In elk geval zal het bezit van thermonucleaire strategische middelen en de wil deze in uiterste noodzaak ook in te zetten, een eventuele vijand doen aarzelen al te agressief op te treden. Afgezien van de noodzaak van andere middelen is het bezit van sterke strategische nucleaire aanvalswapenen voor het eigen voortbestaan een eerste vereiste. Ten aanzien van het strategisch gebruik van de luchtmacht met thermonucleaire middelen anders dan als een afschrikkingsmiddel geldt echter zeer zeker de uitspraak van Marshal E. Boyle:

„In the between war period the airforce was too small to be of any use, now it is too powerfull to be used.”

De oorlog als sociaal verschijnsel

Een sociologische beschouwing

door drs. P. VALKENBURGH

Van oudsher zijn er in de samenleving twee groepen van mensen geweest, die zich daadwerkelijk hebben beziggehouden met het bestuderen van het verschijnsel oorlog.

In de eerste plaats zijn het de militairen die een studie van het oorlogsverschijnsel maken om hun inzichten in strategie en tactiek te verdiepen en hun kennis aangaande de toepassing van nieuwe technologische middelen en organisatie-schema's te vergroten.

In de tweede plaats zijn het de historici die vooral aandacht schenken aan de oorlog. Zij doen dit, omdat de geschiedenis belangwekkend is, niet zozeer als feitelijke toestand, doch veel meer als dynamisch proces waarin grote en ingrijpende veranderingen plaatsvinden als gevolg van conflict, strijd en oorlog. Voor velen is geschiedenis dan ook weinig anders dan een een-tonige opsomming van oorlogen en veldslagen.

De historische studies over oorlog — het befaamde werk van de Griekse geschiedschrijver Thucydides over de Peloponesische krijg staat hier vooraan — leren ons dat wij niet slechts een duidelijk onderscheid moeten maken tussen oorzaken van en aanleiding tot een gewelddadig conflict, zij tonen ook dat wij tal van oorlogsvormen kunnen onderscheiden en dat er duidelijke relaties bestaan tussen strijdwijzen en legerorganisaties enerzijds, de politieke en sociale structuur van de botsende partijen anderzijds (1). Kortom, al deze studies maken ons duidelijk dat de oorlog in wezen een sociaal verschijnsel is; een gevolgtrekking waartoe overigens ook reeds von Clausewitz is gekomen in zijn beroemde werk „Vom Kriege”. In het 2e boek, 3e hoofdstuk, vinden wij een paragraaf onder de titel: „Der Krieg ist ein Akt des menschlichen Verkehrs”. En de eerste zin uit deze paragraaf luidt: „Wir sagen also, der Krieg gehört nicht in das Gebiet der Künste und Wissenschaften, SONDERN IN DAS GEBIET DES GESELLSCHAFTLICHEN LEBENS. Er ist ein Konflikt grosser Interessen, der sich blutig löst, und nur darin ist er von den anderen verschieden”. De oorlog is een sociaal conflict, een conflict tussen grote en fundamentele belangen van hecht georganiseerde groepen: de nationale staten. En de oorlog onderscheidt zich van andere sociale conflicten, juist door zijn ingrijpend gewelddadig karakter. Ook van andere zijde is in de 19e eeuw sterke nadruk gelegd op het maatschappelijke karakter van oor-

log en strijd. Het was Karl Marx, die — zoals in het bekende Communistisch Manifest valt te lezen — achter alle sociale en historische veranderingen een bepaalde vorm van strijd zag, de klassenstrijd namelijk, die op zijn beurt weer voortvloeide uit de in de maatschappij bestaande klassentegenstellingen. De dynamiek van de geschiedenis was in zijn ogen de dynamiek van dit conflict tussen overheersers en overheersten. Of, om het in zijn eigen woorden te zeggen: „Die Geschichte aller bisherigen Gesellschaft, ist die Geschichte von Klassenkämpfen”.

Het denkbeeld van Marx over een altijd weer oplaaierende strijd tussen ongelijke klassen in de samenleving (een strijd die pas ophoudt te bestaan in de ideale klassenloze communistische maatschappij) is naderhand overgenomen en verwerkt in de communistische politieke en strategische theorieën van o.a. Lenin, die de marxistische ideeën combineerde met die van von Clausewitz in zijn bekende en hoogst belangrijke werkje „Uittreksels en aantekeningen bij het werk van von Clausewitz”, dat voor het eerst in 1930 in de Sovjet-Unie werd gepubliceerd, doch naar alle waarschijnlijkheid al in 1915 door hem werd geschreven.

Ook in een ander geschriftje, getiteld „Oorlog en Socialisme” dat eveneens uit 1915 dateert, tracht hij de denkbeelden van Marx en van von Clausewitz systematisch samen te voegen. In dit boekje geeft hij een analyse van de eerste wereldoorlog en hij beschrijft de houding van de socialisten in die oorlog. In het kort komt Lenins interpretatie van de eerste wereldoorlog erop neer dat deze oorlog een imperialistische oorlog was, dat wil zeggen een oorlog die door de (toenmalige) grote mogendheden werd gevoerd om het bezit van grondstoffengebieden en afzetmarkten. De grote belangengroepen laten de massa's, die voor het merendeel uit arbeiders en boeren bestaan, voor zich strijden, terwijl het — aldus Lenin — veel meer in het belang van die massa's zou zijn, om gezamenlijk tegen de heersende imperialisten op te trekken. Vandaar dan ook tal van pogingen om deze oorlog tussen naties, om te zetten in een de gehele wereld omspannende proletarische revolutie.

Deze revolutie zou uit de volgende fasen moeten bestaan: eerst verbroedering van de soldaten aan het front; daarna het vormen van de zg. soldaten- en arbeidersraden die dan onder stren-

ge leiding de macht in handen moeten nemen om zich te keren tegen de heersende imperialistische machten. Volgens de theorie van Marx zou deze revolutie vooral kans van slagen hebben in de sterk geïndustrialiseerde westelijke landen. Het is evenwel de ironie van de geschiedenis geweest, dat het enige land waar een dergelijke revolutie zich heeft doorgezet, het nog in vele opzichten feodale en nauwelijks geïndustrialiseerde Rusland was!

De Leninistische theorie van oorlog en revolutie kan schematisch worden weergegeven (afb. 1).

De oorlog tussen de volken is aangegeven met een verticale lijn; de klassentegenstelling die dwars door alle landen loopt, is met een horizontale lijn aangeduid. Het ging er nu volgens Lenin om, de „verticale” tegenstelling (de imperialistische oorlog) om te buigen tot een „horizontale”: de proletarische revolutie. Het is wellicht nuttig hier op te merken, dat deze theorie thans nog terug is te vinden in de Chinees-communistische literatuur. Het denkbeeld van een grote wereldoorlog die in een wereldrevolutie kan worden omgezet, welke revolutie dan het vestigen van een communistisch regime tot gevolg zal hebben, werkt dus nog steeds door.

Na deze korte uitweiding over de communistische theorie van de oorlog, keren wij weer terug naar de opvatting dat oorlog een sociaal verschijnsel is. Deze opvatting werd in de 19e eeuw nog versterkt door een derde element, namelijk door de studie van primitieve volken. Dit onderzoek werd mogelijk, doordat in de 19e eeuw de etnologie, de volkenkunde, tot ontwikkeling kwam. De opkomst van deze nieuwe wetenschap moet worden begrepen uit de gehele historische en economisch-technische ontwikkeling gedurende de 19e eeuw, een ontwikkeling, die ertoe leidde dat de gehele wereld binnen het bereik van de westelijke mogendheden kwam. Vergaande industrialisatie — men spreekt niet ten onrechte van de industriële revolutie — uitbreiding van de verkeerswegen en de wereldhandel, kolonialisme, wereldbeheersing, openlegging van nieuwe gebieden, kennismaking met vreemde volken; ziedaar in enkele termen aangegeven wat de 19e eeuw ons toont, en wat tevens de achtergrond vormt van het inzicht dat in deze eeuw inzake het verschijnsel van de oorlog wordt verworven. Een derde groep mensen gaat belangstelling krijgen voor dit sociale verschijnsel: het zijn de etnologen en de sociologen die zich beginnen te verdiepen in de verschillende facetten van het oorlogsverschijnsel.

Sommige sociologen hebben zich expliciet beziggehouden met de verschijnselen van strijd, conflict en oorlog, zoals Georg Simmel en Rudolf Steinmetz. Anderen, onder wie Max Weber, hebben zich verdiept in verschijnselen die onmiddellijk samenhangen met conflict en oorlog. Simmel, om deze onderzoeker even te noemen, heeft zich verdienstelijk gemaakt door te wijzen op de talrijke functies die een sociaal conflict (in vele gevallen dus ook een oorlog) kan hebben. Weber heeft uitvoerig tal van heerschappijtypen beschreven en heeft ons daarmee een inzicht gegeven in allerlei machtsstructuren en machtsverhoudingen waaruit conflicten tot ontwikkeling kunnen komen. Sociale conflicten immers vloeien voort uit ongelijke machtsverhoudingen — iets wat Marx trouwens reeds duidelijk heeft ingezien, toen hij (klassen)strijd koppelde aan overheersing van de ene klasse door de andere.

Steinmetz, de derde socioloog die ik hier wil noemen, heeft een uitvoerig werk geschreven over de „Filosofie van de oorlog” (2). Later heeft hij deze titel gewijzigd in „Sociologie van de oorlog”. Een boek, dat indertijd door zijn bestrijder prof. Polak, de beste principiële verdediging van de oorlog is genoemd (3).

De oorlog is een sociaal verschijnsel; doch al weten wij dit, dan zijn wij daarmee nog niet zo heel veel opgeschoten. Wij staan nu voor de taak dit verschijnsel nog wat nader te onderzoeken. Een eerste stap daartoe is, kan althans zijn, een overzicht te geven van alle mogelijke typen van oorlog. Een vluchtige kennismaking met de geschiedenis van de oorlog, laat namelijk reeds zien hoe ook dit verschijnsel in vele vormen en in tal van variaties voorkomt. Lezing bijvoorbeeld van het uitvoerige werk van Montross: „War through the Ages” (4) overtuigt ons ervan dat een typologie van oorlogsvormen stellig mogelijk is. Doch indien wij een dergelijke classificatie pogen te ontwerpen, stuiten wij op een dieper liggend probleem: welk indelingscriterium moet worden toegepast?

Om te beginnen zou men de oorlogen kunnen indelen naar hun oorzaken. Tal van bekende theorieën over de oorlog zijn dan ook hierop gebaseerd. Denken wij nog even terug aan de leninistische theorie, dan blijkt hoe hier vooral economische factoren worden gezien als oorzaak van oorlog: behoefte aan grondstoffen en afzetmarkten. In primitieve samenlevingen is het vaak de behoefte aan voedsel, aan vruchtbare landbouwgronden, die de mensen tot krijgsgeweld noopt. Dikwijls ook worden demografische factoren, zoals overbevolking, verantwoordelijk gesteld voor oorlog. De Duitse „Lebensraum”-ideologie gaat hiervan uit.

Weer andere theorieën zoeken het bij de psychologie en menen oorlog te kunnen verklaren

uit persoonlijke agressieve driften. Vooral in tal van dieptepsychologische werken vindt men deze mening naar voren gebracht. De ontoereikendheid van deze theorie ziet men echter in, indien men bedenkt hoe de huidige strijdkrachten hooggeorganiseerde technische apparaten zijn geworden met een uiterst verfijnde en ver doorgevoerde taakverdeling, waarbij in geval van oorlog iedere handeling als het ware logisch ingepast is in de grote strategische schema's en niet is overgelaten aan persoonlijke neigingen. Tussen eventuele persoonlijke agressiedrift en de moderne technische oorlogsmachine die de strijd ontmenselijkt, ligt een zeer samengestelde keten van transformatie- en kanaliseringprocessen die nog geenszins volledig is opgehelderd en die maakt dat persoonlijke factoren toch eigenlijk maar een zeer ondergeschikte rol spelen in de moderne oorlogvoering.

Ik zal op al deze en nog vele andere theorieën hier niet verder ingaan. De belangstellende lezer kan uitvoerige informatie vinden in de bekende werken op dit gebied, zoals het standaardwerk van de Amerikaanse hoogleraar Quincy Wright: „A Study of War”, (5) dat evenwel op vele punten sterk is verouderd en het nieuwere boek van de Franse socioloog Gaston Bouthoul: „Les Guerres, éléments de polémologie” (6).

Eén opmerking nog: *de meeste theorieën gaan stilzwijgend uit van het toch hoogst belangrijke feit, dat de bereidheid van de mens om te strijden, een noodzakelijke voorwaarde vormt voor iedere oorlog. Deze bereidheid moet men zeker niet verwarren met de agressieve neigingen waarvan de psychologie spreekt.*

Behalve het causale verklaringscriterium (oorzaak-gevolg) kunnen wij ook een ander criterium toepassen en wel de doel-middelrelatie, van waaruit de oorlog functioneel wordt gezien. Bovendien werpt deze relatie een verhelderend licht op het causale verklaringsschema zoals dadelijk zal blijken. Verder biedt dit schema het voordeel dat het aansluit bij de traditionele militaire beschouwingwijze, die de oorlog immers inderdaad als middel ziet. Ook hier kunnen wij weer ons uitgangspunt kiezen in het werk van von Clausewitz, die in het ontwerp voor het 8e boek van zijn „Vom Kriege” de oorlog omschrijft als „eine Fortsetzung des politischen Verkehrs mit Einmischung anderer Mittel”, namelijk met gewelddadige middelen. De oorlog kan volgens hem „niemals von dem politischen Verkehr getrennt werden”, en heeft binnen de politiek dus een functionele betekenis.

Het doel dat men wil bereiken, eventueel via oorlog, is en blijft politiek vastgesteld, en al naar gelang dit doel, zal ook het middel zich wijzigen. Anders gezegd, bij uiteenlopende doelstellingen behoren verschillende middelen. Niet slechts

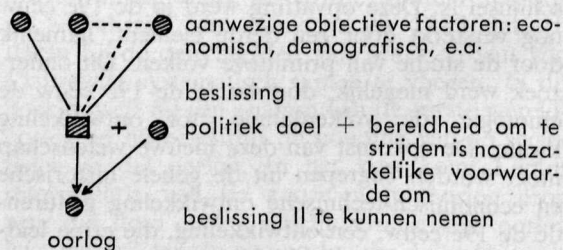
vreedzame of gewelddadige middelen, doch, zo kan men verder redeneren, ook verschillende typen van gewelddadige middelen, van oorlog dus.

Keren wij nog even terug naar de causale beschouwingwijze van zojuist, dan zien wij hoe de „oorzaken” in feite tegelijkertijd „doeleinden” zijn. De economische oorzaken uit de leninistische theorie kunnen wij interpreteren als economisch-politieke en koloniale doelstellingen. De demografische factor van overbevolking, weerspiegelt zich in de politieke doelstelling om „Lebensraum” te zoeken. Wij kunnen dus zeggen dat de in de samenleving aanwezige objectieve factoren zoals de economische structuur (in de communistische theorie de economische structuur van een kapitalistische maatschappij), de bevolkingsgrootte, de bevolkingsgroei e.a. pas betekenis krijgen voor de oorlog, indien zij door een menselijke beslissing worden gekoppeld aan de na te streven politieke doeleinden.

Tussen de „oorlogsoorzaken” en de oorlog zelf, moeten wij dus eerst nog twee beslissingsprocessen schakelen:

- I. de beslissing om bepaalde, in de samenleving aanwezige factoren aan het politieke beleid te koppelen;
- II. de beslissing om, ter uitvoering van dit beleid, dus ter verwezenlijking van de gestelde doeleinden, desnoods militaire middelen te kiezen, waarbij dan nader dient te worden overwogen op welke wijze en in welke mate deze middelen zullen worden ingezet.

In afb. 2 is dit schematisch weergegeven.

Afb. 2

Op deze wijze komen wij tot een indeling van oorlogsvormen, op grond van de doeleinden die men tracht na te streven. Een dergelijke indeling is al ruim twintig jaar geleden gegeven door de Amerikaanse socioloog Hans Speier in een artikel over „Social Types of War” (7). Speier maakt een onderscheid tussen drie vormen van oorlog, die hij als volgt noemt.

1. *De absolute oorlog.* Deze vorm van gewelddadige strijd wordt gevoerd zonder enige beperking. Het doel is totale vernietiging van de tegenstander die in dit geval meestal wordt gezien als het absolute kwaad. Bij primitieve volken vinden wij deze strijdvorm slechts in gevallen

waarin men zich tegen volslagen vreemden keert. Als doel van de absolute oorlog kan ook, zoals Speier zegt, een vrede zonder vijand worden beschouwd. Als voorbeeld uit de moderne tijd zouden wij misschien uitroeiing van Joden en Slavische bevolkingsgroepen door de Nazi's kunnen noemen.

2. De tweede vorm van oorlog die Speier bespreekt, is de *instrumentele oorlog*. Dit is een oorlog ter verkrijging van zekere objecten of waarden die door de vijand worden beheerst. Liever gezegd: degene die deze objecten bezit, wordt juist wegens dat bezit tot vijand. Het gaat in een instrumentele oorlog dus niet om de vernietiging van de vijand, het gaat slechts om het verkrijgen van bepaalde begeerde dingen. Zo gauw deze van bezitter zijn veranderd, kan er vrede worden gesloten. Dit begeerde object kan zeer materieel zijn: een grondstoffengebied, een geografisch gunstig gelegen haven of verkeerscentrum, een strategisch belangrijk punt; het kan ook een ideële waarde vertegenwoordigen: bijvoorbeeld nationale eer of prestige. Het kan uiteraard ook beide elementen bevatten (Berlijn!).

3. Een derde vorm van strijd tenslotte, is de *agonistische of agonale oorlog*. Hierbij gaat het noch om vernietiging van de vijand, noch om het verkrijgen van zekere objecten. Doel is het verkrijgen van glorie en eerbetoon. Dit doel heeft uitsluitend een symbolische waarde, want bij een agonale strijd gaat het vooral om de spelregels. Hieraan moet men nauwgezet vasthouden. Het belangrijkste voorbeeld in dit verband zijn de middeleeuwse toernooien. Eigenlijk kan men zich afvragen of deze strijdvorm, waarbij het spelelement zozeer overheerst, wel tot de oorlogstypen kan worden gerekend (8).

In onze tijd zouden wij deze driedeling wellicht als volgt kunnen interpreteren.

1. De *absolute oorlog* heeft thans het karakter aangenomen van een totale oorlog, waarbij wij dan denken aan een totale nucleaire strijd. Helemaal juist is deze gelijkstelling niet, omdat onder „totale oorlog” verschillende strijdvormen vallen; alle totale-oorlogconcepties hebben echter één ding gemeen: zij omvatten alle het denkbeeld van een zo veelzijdig mogelijke bestrijding van de tegenstander en een zo groot mogelijke vernietiging van hem. Trekken dus die ook in de absolute oorlog zijn te herkennen.

2. De *instrumentele oorlog* stemt overeen met de beperkte oorlog: beperkt naar doelstelling, naar middelen of ook naar gebied.

3. Een equivalent van de *agonistische oorlog* zou men kunnen zien in een merkwaardig voorstel, dat enige tijd geleden werd gedaan in het altijd voortreffelijke Bulletin of the Atomic Scientists.

In de aflevering van februari 1960, vinden wij in een artikel van dr. L. Szilard (9) de gedachte uitgewerkt, dat de Verenigde Staten en de Sovjet-Unie zich bij hun wederzijdse bedreiging en afschrikking met raketten die van kernladingen zijn voorzien, moeten beperken tot de — mogelijke — vernietiging van van te voren aangewezen en geëvacueerde grote steden. Het morele voordeel hiervan is, aldus Szilard, dat de bedreiging met vernietiging van materiële eigendommen, de plaats inneemt van de bedreiging om militairen of — weerloze — burgers te doden. Bovendien, „both Russia and America might prefer the threat of demolishing evacuated cities to the threat of a limited war”, in het bijzonder indien een dergelijke beperkte oorlog een grote waarschijnlijkheid zou bezitten te ontaarden in een totale oorlog.

Men ziet: in dit voorstel gaat het om de handhaving van nauwgezette spelregels. „Stad om stad”, een equivalent van het oud-testamentische „oog om oog, tand om tand”, zou een agonistische oorlogsvorm kunnen zijn in ons nucleaire tijdperk.

Intussen, al kunnen wij de oorlog het beste beschouwen van uit de doel-middelrelatie, omdat hierdoor des te duidelijker de politieke en sociale functies van de oorlog naar voren komen, klaar zijn wij nog geenszins! Want er speelt nog een derde factor mee, een factor die juist in onze dagen zo sterk de aandacht opeist en die men ook reeds kan bespeuren in het bovenvermelde voorstel van dr. Szilard.

De doel-middelrelatie wekt de neiging om de oorlog vooral te zien en te beoordelen van uit het criterium „doelmatigheid”. Wij moeten evenwel nog rekening houden met een tweede maatstaf, dat is de maatstaf die ik maar gemakshalve zal noemen de zedelijke geoorlooftheid. Twee criteria vinden wij hier dus: een nuttigheids- of doelmatigheids criterium en een normatieve maatstaf. Twee criteria die soms parallel lopen, zodat men zich nauwelijks bewust is van beider bestaan, soms ook lijnrecht met elkaar in botsing geraken en dan de samenleving voor een ingrijpend en vaak pijnlijk probleem stellen.

Hoe dit mogelijk is toont de sociologie, die ons duidelijk heeft gemaakt dat in iedere samenleving, in ieder duurzaam groepsverband, de doel-middelrelatie niet zonder meer kan worden gehanteerd of willekeurig functioneert, doch dat deze ondergeschikt is aan het in die samenleving of binnen die groep geldende normensysteem (10).

De doelstellingen die op min of meer hiërarchische wijze zijn geordend (het ene doel heeft de voorkeur boven een ander), zijn nauw verweven met, en meestal onmiddellijk af te leiden uit dat normensysteem. Het tweede element uit de doel-middelrelatie, de middelen dus, zijn aan

dit normensysteem ondergeschikt, zodat men een onderscheid kan maken tussen geoorloofde middelen die in overeenstemming zijn met de normen, en ongeoorloofde middelen die met de normen in strijd zijn of in ieder geval niet door de normen worden gerechtvaardigd. Het komt evenwel zelden voor dat er strenge en ondubbelzinnige aanwijzingen zijn voor de al dan niet geoorloofde van bepaalde middelen. Meestal kent een samenleving een gehele reeks vormen van geoorloofde, al naar de mate de normen een sterkere of zwakkere dwang uitoefenen. Middelen die in overeenstemming zijn met de groepsnormen, noemt men geïnstitutionaliseerde middelen. Terloops zij opgemerkt, dat niet-geïnstitutionaliseerde middelen vaak sneller zijn te herkennen dan geïnstitutionaliseerde.

Dit normatieve aspect van de middelen moet wel worden onderscheiden van het technisch-doelmatige aspect. Het is zelfs zo dat, om met de Amerikaanse socioloog Merton te spreken, „many procedures which from the standpoint of particular individuals would be most efficient in securing desired values, are ruled out of the institutional area of permitted conduct”.

Middelen die dus uitermate doelmatig lijken, worden niet gebruikt omdat zij ongeoorloofd zijn. Voor tal van gebeurtenissen uit de dagelijkse levenspraktijk is dit eigenlijk vanzelfsprekend. Laat ik een enkel voorbeeld noemen. In de wettelijke landen is het een nastrevenswaard ideaal om op de maatschappelijke ladder op te stijgen en om zich een eigen bezit te vormen. Doch om deze doelen te bereiken, zijn beslist niet alle middelen geoorloofd. Bij het stijgen op de maatschappelijke ladder wordt nepotisme (vriendjespolitiek) algemeen afgekeurd; het druist in tegen de norm dat ieder gelijke kansen moet hebben om zich door ijver en intelligentie omhoog te werken. Vriendjespolitiek is strijdig met de in het westen heersende arbeidsethiek. Doch bij dit maatschappelijk omhoog werken, wordt het gebruik van ellebogen ook alweer afgekeurd. Men moet ieder het zijne gunnen!

Bij het verwerven van bezit is — alweer — ijver en „eerlijke” arbeid toegestaan. Men mag evenwel zijn bezit niet vergaren door middel van diefstal, oplichting of „oneerlijkheid”, hoewel deze methoden wellicht veel doelmatiger werken.

Bij de hier genoemde verschijnselen uit het dagelijks leven is het zonder meer duidelijk dat zij normatief worden beheerst. Doch ook bij minder voorkomende verschijnselen of bij verschijnselen van grote afmetingen die de gehele samenleving betreffen, zoals oorlog, functioneert het normensysteem, soms op nauwelijks merkbare, soms op heel sprekende wijze.

Middelen die voor de samenleving als geheel doelmatig zouden zijn, worden bv. toch niet benut omdat zij niet geoorloofd worden geacht. Ik

noem weer enkele voorbeelden. In sommige gebieden waar hongersnood heerst, zou deze kunnen worden verminderd indien de bevolking er toe zou overgaan bepaald voedsel te nuttigen dat in die landen echter niet als „voedsel” wordt beschouwd omdat het uit heilige planten en dieren bestaat. Men leidt honger en laat liever velen de hongerdood sterven, dan dat men in dit geval religieuze normen overtreedt.

Het probleem van de geboorteregeling (die in economisch onstabiele gebieden misschien wenselijk zou zijn) geeft eveneens het conflict tussen doelmatigheid en normativiteit te zien. En als derde voorbeeld moge ik noemen de discussies rondom het al dan niet gebruiken van kernwapens. Zoals bekend, gaan deze discussies de traditionele tegenstelling tussen pacifisten en niet-pacifisten verre te boven en plaatsen ook velen die gewelddadige middelen als zodanig niet onvoorwaardelijk afwijzen, voor een zwaarwegend gewetensprobleem.

Enerzijds staan hier de politiek-strategische overwegingen aangaande de doelmatigheid van de kernwapens. Anderzijds rijst de vraag (waarin dan het normatieve aspect tot uitdrukking wordt gebracht) of het gebruik van deze middelen wel in overeenstemming is met onze hoogste cultuurwaarden.

Juist het feit dat deze vraag bij velen leeft en dat de discussie erover dwars door alle politieke en levensbeschouwelijke groeperingen heenloopt, wijst erop dat de kernwapens nog niet zonder meer tot de geïnstitutionaliseerde geweldsmiddelen kunnen worden gerekend. Ter staving van deze bewering wil ik een citaat geven waaruit deze tweestrijd duidelijk spreekt. Een citaat van een zijde die stellig niet van radicaal-pacifistische gezindheid kan worden beschuldigd. De anti-revolutionaire hoogleraar I. A. Diepenhorst schrijft in zijn boek over „Christelijke Politiek” op bladzijde 304 (11): „Zij die in het uiterste geval de absolute atoomoorlog willen voeren en zij die hem verwerpen, moeten weten wat zij doen. Wat is de Goddelijke wil? Indien een christelijk neen het antwoord zou zijn op de vraag naar de geoorloofde van volstrekt atoomgeweld voor de afzonderlijke staten, dan wete men wat men uitspreekt. Kan de christenheid dit dragen? . . . Toch is het een vraag of men te lang en leste niet een neen zal moeten uitspreken. (. . .) Daarnaast blijft het nodig om zich telkens opnieuw nauwgezet rekenschap ervan te geven of de grenzen niet zijn bereikt binnen welke een christen tot de verdediging van zijn aardse vaderland en het aardse recht gehouden of bevoegd is”.

Even eerder wijst de gereformeerde hoogleraar op de mogelijkheid van lijdelijk verzet, het stille verweer — een terrein dat nog vrijwel onontgonnen ligt.

Ook in andere kringen (politiek, levensbe-

schouwelijk, journalistiek) kan men gelijkkluidende klanken vernemen, die ervan getuigen dat de gevoelens van twijfel en onbehagen inzake de atoombewapening veel verder reiken dan en zich niet beperken tot de gewone pacifistische groepen.

Eveneens aan militaire zijde vindt men bezwaren tegen de kernwapens op grond van normatieve overwegingen. In het in 1960 verschenen boek van de Amerikaanse journalist Amrine over de geschiedenis van de atombom (12), vinden wij een uitspraak van de admiraal Leahy uit 1945, waarin deze verklaart dat het gebruik van de A-bom tegen de burgerbevolking indruist „*against the civilised laws of war*”, en dat de door het atoomwapen in het leven geroepen concepties over totale oorlog, „*are basically distasteful to the soldier and sailor of my generation*”.

Ook in de jongste tijd vinden wij uitspraken van militaire zijde die een analoge gemoedsgesteldheid openbaren. De Britse Commander King-Hall onder andere, baseert zijn pleidooi voor het ontwikkelen van geweldloze strijdvormen (voor het geval van een Sovjetrussische bezetting) niet uitsluitend op beschouwingen van doelmatigheid, doch ook op de gedachte dat een totale (nucleaire) oorlog wezenlijk in strijd is met de westerse waarden (dus het westerse normensysteem!) (13). De Duitse filosoof Karl Jaspers gaat in zijn indrukwekkende werk over „Die Atombombe und die Zukunft des Menschen” (14) uitvoerig in op de vraag die ook in Duitse militaire kringen leeft, in hoever de atoomwapens nog in overeenstemming zijn met de „Ethiek des soldatischen”, een ethiek die, evenals de daarstraks genoemde arbeidsethiek, een onderdeel vormt van het algemene westerse normenpatroon.

En — om tenslotte een vierde voorbeeld te noemen — achter de vermanende woorden van de Frans-Tsjechische Kolonel Miksche om leger en oorlog niet te technisch te beschouwen (15), maar ook en vooral op de menselijke factor te letten, bevroeden wij evenzeer de tweespalt tussen nut en norm. Deze tweespalt is des te heviger, naarmate de moderne strijdmiddelen en de daarachter liggende technisch-wetenschappelijke vindingen huiveringwekkender zijn en de samenleving ingrijpender dreigen aan te tasten. Het gevaar is hier zeker niet denkbeeldig, dat de doel-

einden die men wil nastreven, zo sterk worden overspannen, dat nog slechts het technische doelmatigheids criterium wordt gehanteerd en, al dan niet moedwillig, de geïnstitutionaliseerde middelen worden verontachtzaamd of opzij geschoven. Indien een dergelijke ontwikkeling eenmaal is ingezet, bevindt de samenleving zich in een gevaarlijke situatie. Want door dit opzij schuiven van geïnstitutionaliseerde middelen en het eenzijdig benadrukken van de doelmatigheid, ontstaat een toestand van normloosheid. Dit proces leidt dus letterlijk tot een demoralisatie van de samenleving. „As this process of attenuation continues, the society becomes unstable and there develops what Durkheim called „anomic” or normlessness” (16).

Waar wij op willen wijzen is dat de discussies over de al dan niet toelaatbaarheid van kernwapens, sociologisch gezien normaal moeten worden genoemd. Deze discussies tonen dat de spanning tussen doelmatigheid en normativiteit, een spanning die altijd en in iedere samenleving heeft bestaan, in onze dagen tot een duidelijk sociaal ge-wetensconflict heeft geleid.

Het doel van deze korte beschouwing was, om dit conflict en in breder verband daarmee tevens het verschijnsel van de oorlog, sociologisch te verhelderen.

Literatuur

1. S. Andrzejewski — *Military Organization and Society* (1954).
2. R. Steinmetz — *Philosophie des Krieges* (1907).
3. L. Polak — *Verspreide Geschriften II* (1947).
4. L. Montross — *War through the Ages, 3e dr.* (1960).
5. Q. Wright — *A Study of War* (1942, 1951).
6. G. Bouthoul — *Les Guerres* (1951); *La Guerre* (1959).
7. H. Speier — *American J. of. Sociology* 46(1940).
8. J. Huizinga — *Homo Ludens*, hfdst. 5 (1938).
9. L. Szilard — *Bull. Atomic Scientists* 7(1960).
10. R. Merton — *Social Theory and Social Structure*, hfdst. 4.
11. I. A. Diepenhorst — *Christelijke Politiek* (1958).
12. M. Amrine — *The Great Decision* (1960).
13. S. King-Hall — *Defence in the Nuclear Age* (1959).
14. K. Jaspers — *Die Atombombe und die Zukunft des Menschen* (1958).
15. F. O. Miksche — *The Failure of Atomic Strategy* (1959).
16. Vgl.: (10).

Het tactisch gebruik van de infanterie verkenningscompagnie

door E. Th. POPPE, Luitenant-Kolonel der Infanterie

De VR7-211 geeft enkele richtlijnen ten aanzien van de verkenningscompagnie. Vooral ten aanzien van het tactisch gebruik wordt echter slechts zeer summier iets weergegeven.

Het doel van dit artikel is om dit tactisch gebruik aan de hand van enkele voorbeelden aan een nadere beschouwing te onderwerpen zonder daarbij alle mogelijkheden uitputtend te behandelen. In de tactiek zijn altijd zeer vele mogelijkheden aanwezig. Er dient niet altijd volgens vast patroon te worden gewerkt.

In dit artikel is ervan uitgegaan dat de verkenningscompagnie nog de beschikking heeft over jeeps. Na invoering van gepantserde verkenningswapens zal het optreden agressiever kunnen zijn.

De verdediging (zie afb. 1 en 2)

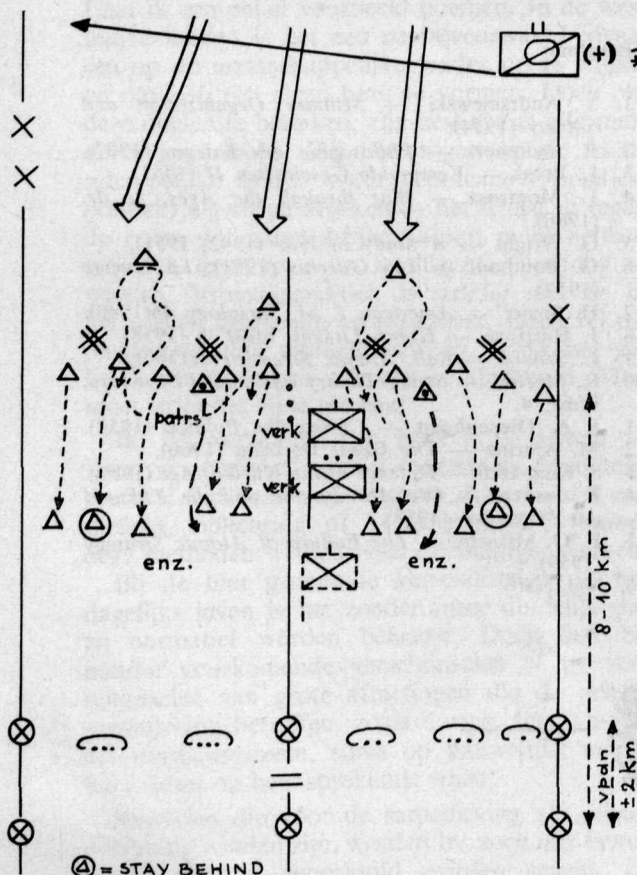
De verdediging, die voor mijn eerste voorbeeld als raamwerk dient, wordt gevoerd door

een divisie met twee infanteriebrigades vóór en een pantserinfanteriebrigade in reserve. Het legerkorps heeft een zwakke beveiligende strijdmacht in front, die contact met de vijand heeft gemaakt.

Wat kan de inzet van de verkenningscompagnieën van de drie brigades in deze fase van het gevecht zijn?

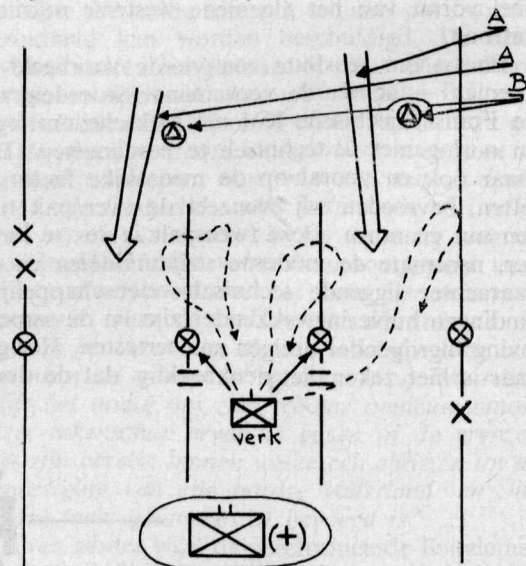
De voorste brigades zullen hun beveiliging zo ver mogelijk naar voren willen schuiven. De beveiligende strijdmacht is niet zo sterk, dat vijandelijke eenheden hier niet doorheen kunnen slippen, terwijl deze strijdmacht vertragend zal teruggaan.

In een bepaalde lijn zal zij het gevecht geheel afbreken en terugvallen binnen het weerstandsgebied. Het contact met de vijand dreigt verloren te gaan en het is de taak van de verkenningscompagnie deze thans te onderhouden.

Afb. 1 De verkenningscompagnie als beveiliging voor het brigade-weerstandsgebied

*) Beveiligende strijdmacht gaat vertragend terug tot achter verkenningscompagnie. Liaison tussen verkenningscompagnie en verkenningseskadron is noodzakelijk.

A belangrijkste naderingsmogelijkheden
B "stay behinds" op 5-8 km voor de voorste lijn

Afb. 2 De verkenningscompagnie in het brigade-weerstandsgebied

Dit kan het beste plaatsvinden in de lijn van de algemene voorposten (indien deze zijn aangewezen) en kort daarvoor. De verkenningscompagnie maakt dan van deze algemene voorposten deel uit.

Zijn er geen algemene voorposten, dan vormt de verkenningscompagnie in deze lijn, zonodig versterkt met enkele anti-tankwapens en pioniers om hindernissen te stellen, in deze lijn een scherm.

De opdracht is: „Onderhoud contact met de vijand; meld zijn plaats, sterkte en activiteit; vertraag de vijand zoveel mogelijk door vuur en het stellen van hindernissen”.

Er kunnen hierbij bepaalde zwaartepunten worden aangegeven, nl. op de beste en dus snelste naderingsmogelijkheden voor de vijand. Dit geldt vooral als het brigadevak breed is.

Voor de taak in deze fase van het gevecht is toevoeging van een licht vliegtuig aan de verkenningscompagnie bijzonder efficiënt. De verkenningen kunnen sneller en over een groter gebied worden uitgevoerd. Het lichte vliegtuig verkent globaal en snel. Op de grond wordt hieraan aangepast, meer gedetailleerd verkend. Bepaalde gebieden kunnen snel of zelfs in het geheel niet worden verkend.

Wegen, die het lichte vliegtuig heeft bekeken, behoeven niet nader te worden verkend of men kan volstaan met slechts delen ervan te verkennen.

Voor een optreden bij nacht is indeling van infra-rood en/of radar noodzakelijk.

Het voorbeeld van afb. 1 geeft de verkenningscompagnie met twee voorpelotons; elk peloton met waarnemingsposten en enkele patrouilles daarvoor ter waarschuwing. Voorts heeft elk voorpeloton een artilleriewaarnemer ingedeeld; verder zijn nabij de beste naderingsmogelijkheden anti-tankwapens gewenst. Het scherm van mobiele waarnemingsposten valt vertragend terug. Op hiertoe door de brigade-S2 geplande punten worden „stay behinds” achtergelaten met PRC10 radio (bereik 5 - 8 km; via lichte vliegtuigen veel groter). Het derde peloton houdt zich gereed om, zodra 's vijands opmarscolonnes zich aftekenen, op de flanken hiervan te verkennen.

Per voorpeloton kunnen bijvoorbeeld 4 - 6 waarnemingsposten, 2 patrouilles, 3 raketwerpers 3, 5 en 6 brens worden ingezet.

Een „stay behind” kan bestaan uit drie man met een PRC10. Zij zullen zich ingraven en goed camoufleren en houden een naderingsmogelijkheid onder observatie. Zij zullen, na beëindiging van hun taak, terug moeten infiltreren. Dit laatste is het moeilijkste deel van hun opdracht.

Afb. 2 laat de taak van de verkenningscompagnie na terugkeer in het weerstandsgebied zien.

De voorbataljons kunnen nu een smaller vak ter verdediging toegewezen krijgen, terwijl de verkenningscompagnie een deel van het vak bewaakt. Deze taak wordt ook uitgevoerd door mobiele waarnemingsposten, patrouilles en vuur. Patrouilles kunnen verder in door vijand bezet gebied worden uitgezonden, als deel van de uitvoering van het S2-verzamelplan.

De verkenningscompagnie van de brigade in reserve kan worden ingezet ter versterking van die van de voorste brigades, dan wel in reserve worden gehouden voor eventualiteiten (die normaal altijd zullen optreden). Ook kan deze compagnie in het divisiegebied een waarnemingsnet vormen tegen mogelijke luchtlandingsacties.

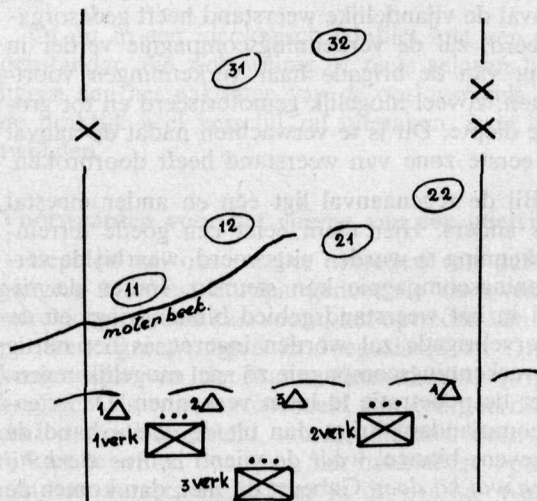
De aanval (zie afb. 3 en 4)

Als de brigade een aanval moet uitvoeren zullen, zowel vóór als tijdens de aanval, gegevens over vijand en terrein moeten worden ingewonnen.

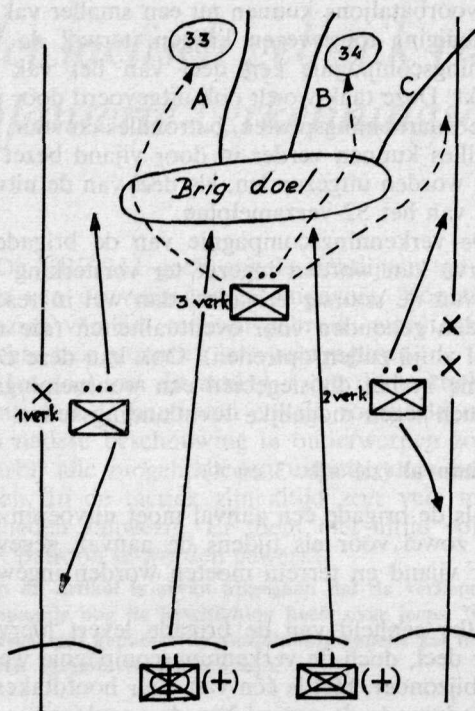
Elke eenheid van de brigade levert hiervoor haar deel, doch de verkenningscompagnie wel in het bijzonder. Het is één van haar hoofdtaken.

Gedurende de aanval kan de compagnie naast een verkennende taak in front en zodra de vijand dit maar enigszins toelaat, tevens de flanken beveiligen. Afb. 3 geeft een mogelijke inzet van de compagnie vóór inzet van de aanval. Dit kan zijn: het inrichten van extra waarnemingsposten, daar waar de voorste eenheden hierin onvoldoende kunnen voorzien, alsmede het uitvoeren van patrouille-opdrachten, dieper in vijandelijk gebied dan de patrouilles van de bataljons dit in het

Afb. 3 Verkenningscompagnie bij de voorbereiding van de aanval

- 1 Peloton richt waarnemingspost 1 en 2 in, verkent objecten 11 en 12 en doorschrijdbaarheid Molenbeek voor tanks;
- 2 Peloton richt waarnemingspost 3 en 4 in, verkent objecten 21 en 22;
- 3 Peloton verkent objecten 31 en 32 (deze patrouilles keren niet terug doch blijven ter plaatse, i.v.m. de grote afstand)

1 en 2 Peloton beveiligen de flanken;
3 Peloton verkent zodra doel 1 genomen is, de objecten 33 en 34 en de routes A, B en C

Afb. 4 De verkenningscompagnie tijdens de aanval

algemeen kunnen doen, doordat de compagnie beter is geoefend in patrouillegang.

Afb. 4 geeft de inzet van de compagnie tijdens de aanval. Hierbij dient ernstig rekening te worden gehouden met mogelijke vijandelijke tegenaanvallen op de flanken. Zodra blijkt, dat de aanval de vijandelijke weerstand heeft gedesorganiseerd, zal de verkenningscompagnie verder in front van de brigade haar verkenningen voortzetten, zoveel mogelijk gemotoriseerd en tot grotere diepte. Dit is te verwachten nadat de aanval de eerste zone van weerstand heeft doorbroken.

Bij de tegenaanval ligt één en ander meestal iets anders. Hier dient eerst een goede terreinverkenning te worden uitgevoerd, waarbij de verkenningscompagnie kan steunen. Indien de vijand in het weerstandsgebied binnendringt en de reservebrigade zal worden ingezet, is het nuttig de verkenningscompagnie zo snel mogelijk tegenover de penetratie te laten verkennen. De brigadecommandant krijgt dan uit de eerste hand de gegevens binnen, *waar* de vijand is, *hoe sterk hij is en wat hij doet*. Gebeurt dit niet, dan komen de inlichtingen van voor brigades via divisie naar reservebrigade, en dus meestal te laat.

Tijdens de tegenaanval zal meestal één van de flanken open zijn en moeten worden beveiligd. Zodra de vijand in de penetratie gaat wijken, zal de verkenningscompagnie in front en op de flanken contact onderhouden met de vijand.

Opdrachten

De opdrachten aan de commandant-verkenningscompagnie dienen de nodige vrijheid van handelen voor hem open te laten, doch hij dient goed te weten wat van hem wordt verlangd. Te vage opdrachten zijn foutief. De eigen toestand en het eigen plan moeten hem kort en duidelijk worden bekend gemaakt, wil hij initiatief kunnen ontplooiën.

Voorbeelden

1. De verkenningscompagnie met onder bevel artillerie waarnemer en een groep terugstootloze vuurmond 106 mm beveiligt in de lijn van de LINGE, met als zwaartepunt de assen . . . en het hoge terrein noord van A, met ingang van 211100 mrt tot nader bevel. Verkent van deze lijn uit tot kruispunt wegen 0840 en dorp P. Laat bij teruggaan waarnemingsposten achter bij . . . en . . . met radioverbindingen.

2 Verken de gebieden A, B en C op aanwezigheid, sterkte en activiteit vijand, in het bijzonder mijnenvelden, anti-tankverdediging en tanks en doorschrijdbaarheid MOLENBEEK voor tanks. Richt waarnemingsposten in nabij molen (3041) en hoogte 21,7 (3642) met inzicht in RAALTE en bosrand in 3144.

Meldingen zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk 140300 apr; negatief iedere 2 uur.

Nabeschouwing

De organisatie van de huidige infanterieverkenningscompagnie laat slechts beperkte mogelijkheden open ten aanzien van het tactisch optreden.

Nog te veel geldt hier dat deze eenheid daar verkent, daar waar de vijand zulks toelaat en niet daar waar moet worden verkend. Om dit te bereiken zijn een grotere gevechtskracht en extra middelen zoals infrarood en radar nodig. In de meeste landen beschikt de brigade verkenningseenheid over grotere vuurkracht en vaak over tanks, zonder dat de sterkte aan personeel daarbij groter wordt.

Het optreden van verkenningsgroepen met 2 in plaats van 3 wagens wordt dan mogelijk, zoals dit thans reeds bij de cavalerie het geval is. Het personeel, dat hierbij wordt vrijgemaakt, kan worden gebruikt voor ondersteuningsmiddelen.

De waarde van de guerrilla voor West-Europa

door C. ROS, Luitenant-Kolonel van de Generale Staf

Uit het feit dat de meeste Westerse landen in hun gevechtshandleidingen en andere voorschriften aandacht besteden aan de guerrilla- of partizanenoorlog, kan de simpele conclusie worden getrokken dat deze vorm van oorlogvoeren niet langer wordt beschouwd als een soort primitieve strijdwijze van onderontwikkelde volken, maar als een wezenlijk bestanddeel van de moderne oorlog.

Deze moderne oorlog, zoals hij zich, door de technologische en industriële voortgang en onder invloed van de vigerende ideologieën heeft ontwikkeld tot zijn totale vorm in de laatste wereldoorlog, raakt alle facetten van het nationaal bestaan. Indien dit nationaal bestaan — en voortbestaan — waard is om te worden verdedigd tegen een bedreiging van buiten af, zullen alle personele en materiële middelen, waarover de natie beschikt, ter verdediging moeten worden ingezet en de strijd zal op alle mogelijke wijzen moeten worden gevoerd. Behalve de meer orthodoxe wijze van oorlogvoeren, die zowel conventioneel als met behulp van kernwapens kan worden toegepast, dienen dus ook de onorthodoxe methoden te worden gekend en gebruikt, daar deze ertoe kunnen bijdragen het hoogste goed der vrijheid te verdedigen.

Een van deze onorthodoxe strijdmethoden is de guerrilla. Daar er naast de termen guerrilla en guerrillastrijder heden ten dage ook wordt gesproken van partizanen, maquis, vijfde kolonne, illegalen, franc tireurs, enz. verdient het begrip guerrilla een nadere omschrijving.

Het is oorspronkelijk een Spaans woord, dat vertaald „kleine oorlog” betekent, en vond zijn oorsprong in het begin van de 19e eeuw, toen de Spaanse boerenbevolking massaal in verzet kwam tegen de bezettingslegers van Napoleon: een strijd van ongeregelde benden tegen geregelde strijdkrachten. De Nederlandse gevechtshandleiding vat de voornoemde groepen samen met de naam partijgangers of partizanen: „leden ener vijfde kolonne of andere verzetsorganisaties, guerrillastrijders en saboteurs”, en geeft een verdere uitbreiding aan het begrip door hieraan toe te voegen dat partijgangers ook kunnen worden gevormd door achtergebleven of geïnfilteerde strijdkrachten. Partijgangers of partizanen, kunnen in de huidige opvattingen, dus omvatten zowel burgers, die, hetzij individueel hetzij in georganiseerd verband, al of niet deel uitmaken van

ongeregelde strijdkrachten, als militairen die behoren tot de geregelde strijdkrachten.

Beide categorieën voeren de oorlog op onorthodoxe wijze, volgens de guerrilla-strijdmethodes en passen daarbij guerrilla-tactiek toe. In het algemeen kan worden gesteld dat de categorie „burgers”, die de partijgangersoorlog voert, voornamelijk wordt gevormd door uit de plaatselijke of regionale bevolking gerecruteerde strijdkrachten, die op een militaire of para-militaire wijze kunnen worden georganiseerd.

De guerrilla-strijd als zodanig is niet in strijd met het landoorlogreglement van 1899. Wel wordt volgens de oorlogsregels onderscheid gemaakt tussen legale en illegale bedrijvers van guerrilla-activiteiten. Legaal worden, behalve de leden die behoren tot de geregelde troepen, slechts beschouwd de niet van de geregelde strijdkrachten deel uitmakende vrijwilligerskorpsen en georganiseerde verzetsgroepen, mits deze onder een verantwoordelijke commandant staan, een vast en op enige afstand herkenbaar onderscheidingsteken dragen, de wapens openlijk voeren en de oorlogsregels eerbiedigen. Indien aan deze voorwaarden niet wordt voldaan, worden de bedrijvers van guerrilla-activiteiten volgens het geldende internationaal oorlogsrecht als illegaal beschouwd en de „wetten, rechten en verplichtingen van de oorlog” zijn op hen niet van toepassing.

Of dit in een ideologisch conflict met een tegenstander, die zich weinig of niets gelegen laat liggen aan het nakomen van de oorlogsregels, in de praktijk veel verschil zal uitmaken, is te betwijfelen.

Voorwaarden voor het voeren van een guerrilla

Bepalen wij ons tot het optreden van partijgangers in West-Europa gedurende de tweede wereldoorlog, dan kan vooral het optreden van de partizanengroeperingen in Joegoslavië en Griekenland en van de Franse binnenlandse strijdkrachten als typisch voorbeeld van een guerrilla-oorlog worden gesteld, zonder hiermee evenwel te kort te willen doen aan het heldhaftige optreden van verzetsorganisaties in de overige West-europese landen.

In Joegoslavië ontstond, nadat het geregelde leger in 1941 was verslagen, een algemene opstand onder de boerenbevolking die leidde tot een genadeloze strijd tegen de bezetter. Door

binnenlandse politieke tegenstellingen ontstonden twee grote groeperingen: de partizanen van Tito enerzijds en de „Chetniks” van Michaelovitch anderzijds. Vanaf 1942 opereerden de partizanengroepen over het gehele Joegoslavische territorium, als een nationaal bevrijdingsleger dat in contact stond met de geallieerden. De asmogendheden hadden 30 divisies nodig gehad om het Joegoslavische leger te verslaan, voor de bezetting waren nodig 25 divisies eind 1941, 36 divisies in 1942, en na de capitulatie van Italië werden nog 23 à 24 Duitse divisies en enkele zelfstandige regimenten in Joegoslavië gebonden. Vele vernielingen werden uitgevoerd waardoor vooral de verkeerscapaciteit ernstig werd benadeeld. Het ontstaan en de ontwikkeling van de partizanenstrijd in dit land werden aanzienlijk vergemakkelijkt door het bijzonder moeilijk toegankelijke bergterrein en het nagenoeg ontbreken van goede wegen, waardoor de Duitse tegenmaatregelen sterk werden belemmerd.

Ook in Frankrijk kende het verzet verschillende groeperingen die, ondanks vaak scherpe onderlinge tegenstellingen, uiteindelijk in een overkoepelende organisatie waren opgenomen. Sedert begin 1943 tot aan de geallieerde invasie in 1944 voerden de Franse verzetslieden een groot aantal heimelijke guerrilla-daden uit als: aanvallen op de bezettingstroepen, aanslagen op treinen, vernieling van bruggen, executies van en bomaanslagen op collaborateurs. In de nacht van 5 op 6 juni 1944 kregen de verzetstrijders de status van geregelde troepen en namen als zodanig deel aan de geallieerde campagne. Zij veroorzaakten vertragingen in het aantrekken van Duitse reserves, hielden met name een in het Garonnedal gelegerde Duitse gepantserde divisie, die naar Normandië moest worden verplaatst, een week lang op en hinderden op effectieve wijze in het Rhônedal de terugtrekkende Duitse troepen. Generaal Eisenhower achtte de, voor en tijdens de geallieerde invasie in Normandië, door hen aan de zaak van geallieerden bewezen diensten, althans voor wat betreft de resultaten, gelijkwaardig aan die van een macht van 15 divisies.

In Griekenland ontwikkelden zich, na de bezetting, twee guerrilla-groeperingen, waarvan één sterk communistisch was georiënteerd en de tweede voortkwam uit de restanten van het Griekse leger en verspreide anti-communistische guerrillagroepen. Als gevolg van hun guerrilla-activiteiten, die voornamelijk waren gericht tegen de Duitse verbindingslijnen, zagen de bezetters zich onder andere genoodzaakt twee extra divisies aan te trekken om de toestand meester te kunnen blijven.

Uit deze enkele voorbeelden, die slechts een klein gedeelte uitmaken van de vele guerrilla-

activiteiten, zoals deze in de laatste wereldoorlog hebben plaatsgevonden op de verschillende operatietonelen, kan allereerst een aantal gevolgtrekkingen worden gemaakt ten aanzien van de doelstellingen van de guerrilla-strijd.

In de eerste plaats kan worden opgemerkt dat het optreden van partijgangers op zichzelf niet in staat is om in een internationaal conflict een strategische beslissing te forceren. De activiteiten van de guerrilla-strijders hebben slechts dan een strategische waarde, wanneer de operaties van de geregelde strijdkrachten in gunstige zin worden beïnvloed. De oorlog zal niet kunnen worden beslist door het volksverzet alleen: de guerrilla-strijd vormt slechts een steunende factor en uit dien hoofde zullen de doelstellingen een beperkt karakter moeten hebben.

In het algemeen bestaat het doel van de guerrilla-oorlog in het aanvallen van de vijand, hem in verwarring te brengen, afbreuk te doen en te demoraliseren. Bij een nadere beschouwing van de algemene doelstellingen blijken deze van politieke of van militaire aard te kunnen zijn. Samen met de psychologische oorlogvoering kan de guerrilla politiek worden gebruikt door de geest van verzet aan te wakkeren bij de eigen en bevriende bevolking of door de vrijheidsdrang te activeren bij de bevolking van landen die zijn gedwongen onder een opgelegd regime te leven.

Zij kan militair worden gebruikt door afbreuk te doen aan de gevechtskracht van de geregelde strijdkrachten van de tegenstander, het ondermijnen van de morele kracht van de vijandelijke strijdkrachten en het vijandelijke achterland en het verlenen van directe of indirecte steun aan de operaties van de eigen geregelde strijdkrachten.

Het strategische belang van de guerrilla-strijd wordt niet alleen bepaald door de mate van coördinatie met de geregelde strijdkrachten, maar ook door het strategisch belang van het gebied, waarin de strijd wordt gevoerd.

Voor wat betreft de factoren die het ontstaan van en de mogelijkheden voor een guerrilla-strijd beïnvloeden, zijn de geografische omstandigheden, de aard van de bevolking en de duur van de oorlog de belangrijkste.

Bergterreinen, moerassen en uitgestrekte bossen vormen een uitstekend decor voor het voeren van de guerrilla-strijd, omdat zij mogelijkheden bieden voor schuilplaatsen en de nodige ruimte verschaffen voor verplaatsing van de bases van waaruit wordt geopereerd; tevens bemoeilijken zij de anti-guerrilla-operaties van de tegenstander. Aan de andere kant zullen zich vaak geen geschikte doelen in of nabij zulke gebieden voordoen, maar bevinden de geschikte doelen als bestuursorganen, industrieën, verbindingsknooppunten e.d. zich meer in de dichtbevolkte streken.

Optreden in deze gebieden van partizanengroepen als in Joegoslavië en Griekenland zal dan veelal niet mogelijk zijn, eerder komen de heimelijke activiteiten als propaganda, sabotage en spionage door verzetsgroepen in aanmerking.

Voorts speelt de volksaard een belangrijke rol. In het algemeen zijn volken met gevoel voor discipline en eerbied voor het gezag minder geschikt voor het voeren van de guerrilla dan individualistisch ingestelde en emotionele volken. Ook de levensstandaard en het beschavingspeil zijn van invloed. Bewoners van landen die, gewend aan ontberingen door klimaat, armoede of andere omstandigheden, van nature hard zijn geworden, zijn meer geschikt voor de guerrillastrijd dan bewoners van gebieden waar een hogere beschaving en welvaart heerst. De laatsten zijn, in voorkomend geval, meer geneigd tot vormen van heimelijk verzet als hierboven genoemd.

Nochtans zijn de aard van terrein en bevolking van weinig waarde, indien niet wordt voldaan aan de elementaire stelregel van von Clausewitz, dat een guerrilla-oorlog slechts kan ontstaan en succes kan hebben, wanneer het *volk bezeten is van een felle vrijheidswil en een niet te temmen strijd lust*.

Tenslotte zal de organisatie en uitrusting van guerrilla-eenheden tijd kosten. Door verschillende motieven gedreven, zullen zich aanvankelijk kleine groepen, veelal onder plaatselijke leiding verenigen en afhankelijk van de omstandigheden, overgaan tot heimelijk verzet of van schuilplaatsen uit de vijand schade berokkenen. Dit is het skelet, waaromheen de verzetsbeweging kan worden georganiseerd en langzamerhand kan worden uitgebouwd tot een werkelijke guerrilla-organisatie door samenvoeging en aanwerving. Nadat contact is verkregen met de eigen geregelde strijdkrachten, kan de inzet van de guerrilla-eenheden tenslotte op doelmatige wijze worden gecoördineerd en er kan materiële steun worden verleend.

Toepassing van de voorwaarden

Op welke wijze kunnen nu deze voorwaarden voor een guerrillastrijd worden toegepast op de situatie in West-Europa? Om dit te kunnen nagaan, dienen wij ons eerst een voorstelling te maken van de mogelijke verschijningsvormen van een toekomstig gewapend conflict tussen het democratisch westelijk en het communistisch oostelijk blok.

Politiek gezien kan het uitbreken van een daadwerkelijke oorlog de aanleiding vormen tot massaal volksverzet in de satellietlanden. Dit volksverzet zal slechts dan tot resultaten leiden indien het op voldoende wijze is georganiseerd en binnen redelijke tijd kan worden gesteund.

Militair gezien zal de toekomstige oorlog zeer

waarschijnlijk een bewegingsoorlog zijn, waarin gemechaniseerde en gemotoriseerde eenheden, veelal in samenwerking met luchtlandingstroepen en amfibische eenheden, verspreid en over grote gebieden zullen optreden, zulks onder invloed van de kernwapendreiging. Dit zal ertoe leiden dat veelvuldig eenheden, zowel aan eigen als aan vijandelijke zijde kunnen worden afgesneden en geïsoleerd. De democratische landen zullen in het begin in het defensief zijn, waarbij de mogelijkheid niet zal zijn uitgesloten dat gedeelten — en misschien zelfs grote delen — van het NAVO-territoire zullen moeten worden prijsgegeven, totdat de krachtsverhoudingen zodanig zijn gewijzigd dat tot het strategisch offensief kan worden overgegaan. De aanvoerlijnen van de tegenstander zullen echter lang en kwetsbaar zijn en — over land — voeren door satellietlanden, waarvan de aanhankelijkheid aan het Moskou-regiem een onzekere factor vormt.

Het activeren van daadwerkelijk verzet en het aanmoedigen van algemene opstanden in de satellietlanden behoren te liggen op zeer hoog politiek niveau, dat hiertoe de mogelijkheden dient te bezien, eventuele voorbereidingen te treffen en het tijdstip en de plaats zal moeten vaststellen. De moeilijkheden zijn hier evident. Hoewel in de meeste satellietlanden de geografische gesteldheid en de volksaard het optreden van partizanengroepen mogelijk maken, is het ongetwijfeld de duur van het organiseren ener effectieve guerrilla en de uiteenlopende ideologische gezindheden in deze landen, die een onmiddellijk succes van een dergelijke actie in de weg staan. Dat het evenwel niet tot de onmogelijkheden behoort, mits tijdig en effectief gesteund, heeft de Hongaarse opstand bewezen.

Militair bezien ligt de zaak als volgt. Ten eerste kunnen speciaal daartoe opgeleide personen of eenheden worden achtergelaten of geïnfiltreerd, hetzij uit de lucht, hetzij over land, hetzij over zee, op elk tijdstip van de gevechtshandelingen. Doel is te ageren tegen militaire installaties of tegen objecten die voor de vijandelijke opmars van belang zijn, zoals bevels- en verbindingscentra, verkeersknooppunten, afvuurinrichtingen, depots en andere logistieke organisaties, vliegvelden enz. Dergelijke opdrachten zullen veelal worden verstrekt aan speciale militaire organisaties, bijvoorbeeld Commandotroepen, Special Air Service-eenheden e.d. Ook het verschaffen van inlichtingen achter de vijandelijke linies zal tot hun taak kunnen behoren.

Ten tweede zullen alle geregelde strijdkrachten bekend moeten zijn met de guerrilla-strijdwijze, wanneer zij tijdens de gevechtshandelingen geïsoleerd zijn geraakt. Alhoewel het streven van dergelijke geïsoleerde detachementen erop zal

zijn gericht het contact met de eigen strijdkrachten te herstellen, zullen zij, door toepassing van de guerrilla-tactiek, zich lange tijd in het vijandelijke gebied kunnen handhaven. Doch ook onder meer „normale” tactische omstandigheden zal de kennis van en de geoefendheid in de guerrilla-tactiek voor de geregelde strijdkrachten ontbeerlijk zijn, bijvoorbeeld bij infiltraties, verkenningen en andere opdrachten, waarbij op heimelijke wijze in door de vijand bezet of beheerst gebied moet worden opgetreden. *In dit verband moet grote waarde worden gehecht aan de cursussen „kleine oorlog”, zoals zij in het Nederlandse leger worden gegeven. Ideaal is om alle troepen in deze vechtwijze te oefenen.* Indien het onverhoopt zover zal komen dat grote delen van het NAVO-territoir noodgedwongen zullen moeten worden prijsgegeven, kunnen personen of groepen achterblijven, of worden geïnfiltrerd, met het doel de achtergebleven bevolking in de bezette gebieden tot verzet te stimuleren en dit verzet te leiden. Deze personen dienen met de plaatselijke omstandigheden, taal en terrein bekend te zijn; zij zullen veelal rechtstreeks moeten zijn gerecrueteerd uit de plaatselijke bevolking.

Onder dergelijke bezettingsomstandigheden en bij het voeren van een „broken back war”, kan een algemene partizanenstrijd in West-Europa een beslissende factor zijn. In grote delen van Duitsland, Italië, Griekenland en Frankrijk — en eventueel Spanje — zijn de voorwaarden voor het voeren van een guerrillastrijd aanwezig. Restanten van legereenheden kunnen de ruggegraat vormen van de partizaneneenheden, terwijl het ondergronds verzet overal zal kunnen optreden.

Daar in een zodanige situatie slechts sprake is van leven of dood, van vrijheid of knechting, van bestaan of ondergang, zal een dergelijk massaal volksverzet onmiddellijk moeten kunnen beginnen. *Dit betekent dat reeds in vredetijd voorbereidingen dienen te worden getroffen, hetgeen*

ongetwijfeld vele moeilijkheden met zich mee zal brengen.

Evenals de Sovjet-Unie voorbereidingen heeft getroffen voor het inschakelen van verzetstrijders in een toekomstig conflict met het Westen, welke werkzaamheden zijn opgedragen aan Bureau 9 van de Russische inlichtingendienst de MVD, zo zal het Westen eveneens voorbereidingen voor deze strijdmethode moeten treffen, wil het niet beginnen met een — wellicht fatale — achterstand. Deze voorbereidingen mogen derhalve niet beperkt blijven tot de bestrijding van partizanen, maar zullen zich moeten uitstrekken tot positieve maatregelen om zelf de partizanenstrijd te kunnen voeren.

Volgens de communistische leer zal de oorlog hoofdzakelijk worden uitgevochten door de burgerbevolking, ver verwijderd van het front. Verzet, spionage, sabotage en de guerrilla zijn de methoden die de communisten in de toekomstige oorlog zullen gebruiken. Het thuisfront en de verbindinglijnen zijn de toekomstige operatiegebieden.

Conclusie

Dieven moet men met dieven vangen.

Het Westen zal er verkeerd aan doen, wanneer de vijand niet met de eigen wapens wordt bestreden. Het voorbereiden van ongeregelde strijdkrachten en de beoefening van de guerrillastrijdwijze door de geregelde strijdkrachten, is dan ook een politieke en militaire noodzakelijkheid. Het slagen is voornamelijk afhankelijk van de bereidheid van de bevolking zich tot het uiterste te verzetten tegen elke bedreiging van de vrijheid.

Literatuur

F. O. Miksche — *Secret Forces*.
O. Heilbrunn — *The Soviet Secret Forces*.
ST 100-5-1.
FM 31-21.

BETALING ABONNEMENT 4e KWARTAAL 1961

Tot 7 oktober a.s. bestaat gelegenheid het abonnement voor het 4e kwartaal 1961 à f 4,50 te voldoen per postwissel of door storting/overschrijving op postrekening Nr 4 47 15 ten name van Moormans Periodieke Pers N.V. met vermelding: „abonnement De Militaire Spectator, 4e kwartaal 1961”.

Wie na 7 oktober gireert is f 0,40 incassokosten verschuldigd, daar dan de kwitanties in omloop zijn.

MOORMANS PERIODIEKE PERS N.V.
ZWARTEWEG 1, DEN HAAG

Infraroodapparatuur (I)

door A. KAMPHUIS, Kapitein van de Technische Dienst

en H. W. HUIGEN, 1e Luitenant van de Technische Dienst

Van de jaren rond 1930 af is infraroodmaterieel ontwikkeld, zowel voor civiel als militair gebruik. Amerika, Duitsland en Japan zijn de eerste landen geweest waar research op het gebied van infraroodgevoelige stoffen en ontwikkeling van apparatuur krachtig ter hand werd genomen. In Duitsland en Japan werd het zwaartepunt gelegd op de mogelijke militaire toepassing van de infraroodtechniek, de Amerikanen legden zich in eerste instantie (tot 1940!) toe op de ontwikkelingen voor civiel gebruik. Tijdens de tweede wereldoorlog werd door deze landen op kleine schaal gebruik gemaakt van deze apparatuur, waarbij het grote nut in het gevecht bij nacht is gebleken.

Na WO II zijn de ontwikkelingen gericht op een toenemend aantal terreinen. In de laatste tien jaar is het gebruik van infrarood apparatuur vertienvoudigd en het is moeilijk één activiteitsgebied van de mens aan te geven waar de infraroodtechniek niet op één of andere manier zou kunnen worden uitgebuit.

Fysische grondslagen van de infraroodstraling

Het infrarood spectrum is een deel van het elektromagnetische spectrum (afb. 1), zoals dat bekend is uit de natuurkunde en waartoe onder meer behoren de X-stralen en ultraviolette stralen, de zichtbare straling (het licht), de radar-, televisie- en FM-golven. Alle golven uit de verschillende gebieden van het elektromagnetische spectrum hebben als gemeenschappelijke eigenschap dat ze zich met dezelfde snelheid (lichtsnel-

heid = 300.000 km/sec) door de atmosfeer voortplanten.

De infrarode straling volgt dezelfde optische wetten als het licht (reflectie, breking, absorptie, polarisatie, buiging en interferentie). Een kenmerkende eigenschap van de straling uit dit gedeelte van het elektromagnetische spectrum is, dat het door veel stoffen wordt geabsorbeerd en omgezet in warmte („warmtestralen”).

Verdeling van het infrarode spectrum (afb. 2)

Het golflengte gebied van het infrarode spectrum loopt van 0,75 tot ca. 1000 μ .

De meest algemene indeling is:

0,75 - 1,5 μ nabij-infrarood, ook genoemd kortgolvig of actief infrarood;

1,5 - 10 μ midden-infrarood;

10 - ca. 1000 μ ver-infrarood, evenals het laatste gedeelte van het midden-infrarood, ook genoemd langgolvig of passief infrarood.

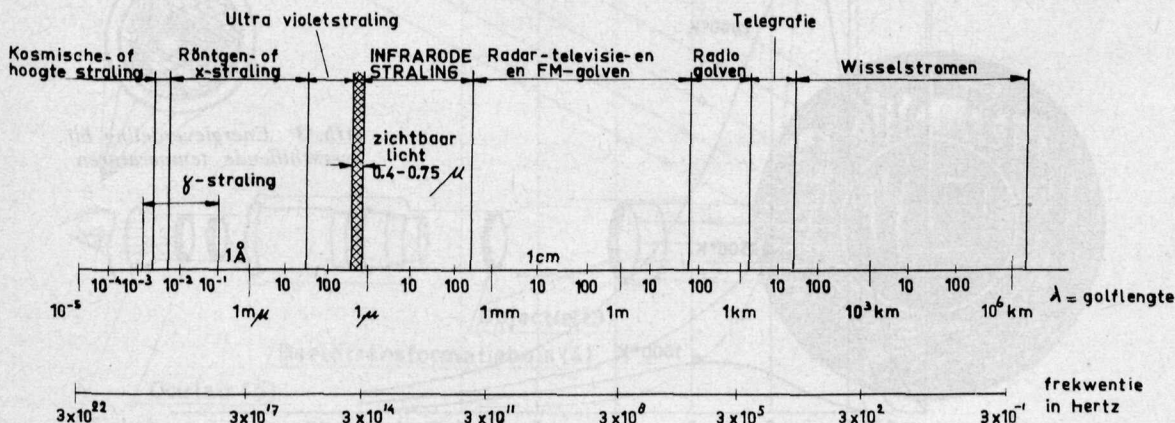
Om het gebruik van de termen „actief” en „passief” te verklaren is het noodzakelijk nader in te gaan op de aard van de straling.

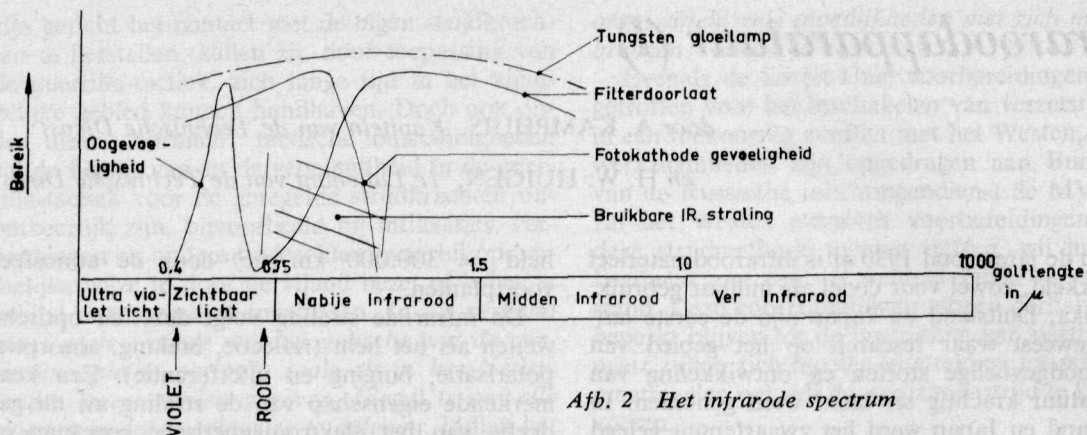
Elk voorwerp met een temperatuur hoger dan 0 °K (elvin) — overeenkomende dus met -273 °C — straalt elektromagnetische straling uit, waarvan de golflengten in het infrarode stralingsspectrum en/of het zichtbare stralingsspectrum liggen. De energieverdeling naar de golflengte bij een aantal temperaturen is weergegeven in afb. 3.

Hieruit blijkt tevens dat:

— voor elke temperatuur de maximale straling bij een bepaalde golflengte ligt;

Afb. 1 Het elektromagnetische spectrum
1 Å = 1 Ångström = 10^{-7} mm; 1 μ = 1 micron = 10^{-3} mm

Afb. 2 Het infrarode spectrum

— het maximum met *toenemende* temperatuur naar een *kortere* golflengte verschuift;
 — de hoeveelheid uitgestraalde energie toeneemt bij temperatuurverhoging.

Bij temperaturen hoger dan ca. 900 °K valt een gedeelte van de straling in het zichtbare gedeelte van het spectrum. Alle vaste stoffen beginnen bij deze temperatuur te gloeien.

In tabel 1 zijn van een aantal stralende lichamen de temperaturen in °Kelvin met de daarbij optredende maximale golflengten (λ_{max}) vermeld.

TABEL 1

Stralend lichaam	Temperatuur in °Kelvin	λ_{max} in micron
Zon	6000	0,5
Straalmotor	1000	3,0
Uitlaat van een zuigermotor	750	4,0
Ketel kokend water	373	8,0
Menselijk lichaam	300	10,0

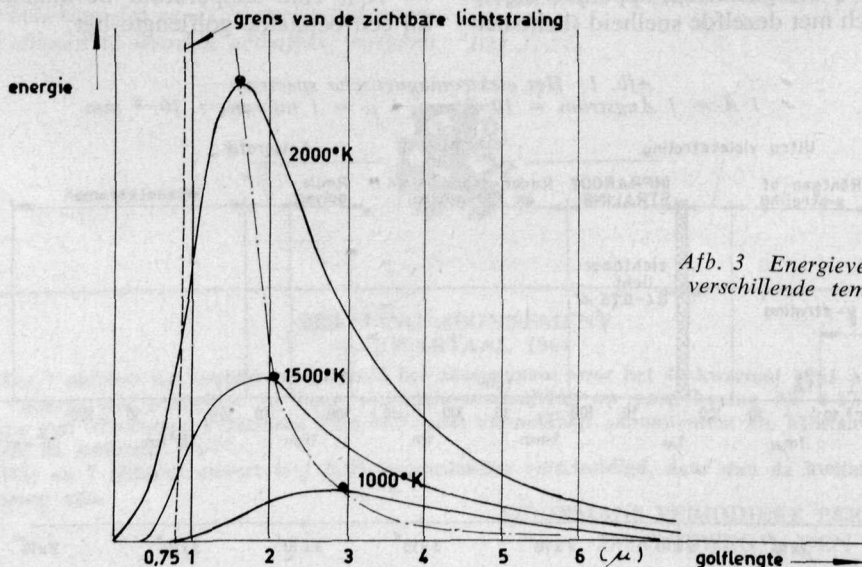
In de ons omringende ruimte en op het gevechtveld bevinden zich geen objecten, die een temperatuur hebben waarbij de maximum uitge-

straalde energie in het golflengtegebied van het nabij-infrarood ligt. Derhalve zal bij infrarood apparatuur, waarvan het werkingsgebied in dit spectrumgedeelte ligt, gebruik moeten worden gemaakt van een stralingsbron, die de juiste temperatuur bezit (actief infrarood).¹ Apparatuur, waarvan het werkingsgebied in het laatste gedeelte van het midden-infrarood en in het verinfrarood is gelegen, maakt gebruik van de straling uitgezonden door de objecten zelf (passief infrarood).²

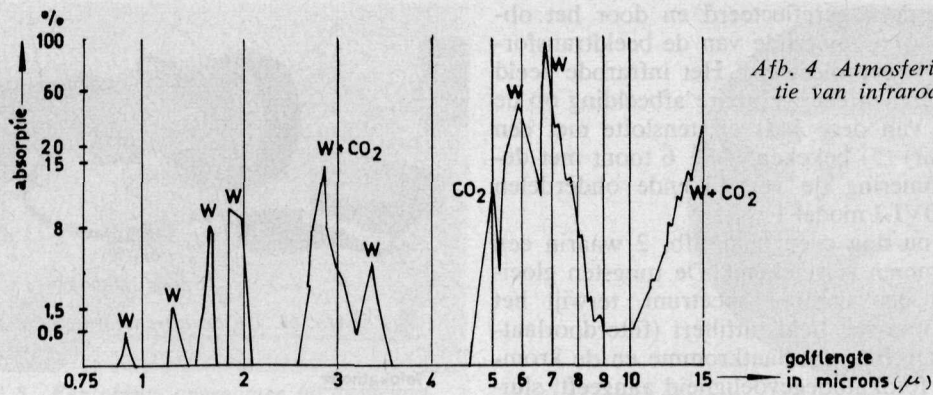
Atmosferische beïnvloeding van infrarode straling

De I(nfra) R(ode) straling wordt beïnvloed door de aanwezigheid van waterdamp en kool-dioxyde (CO₂) in de lucht, die absorptie veroorzaken. Zoals in afb. 4 is te zien verloopt de absorptie zeer onregelmatig. Hieruit blijkt dat niet alle golflengten even sterk worden geabsorbeerd. Dit komt door een resonantieverschijnsel, dat op-

¹ Am.: Reflected Infrared
² Am.: Radiated Infrared

Afb. 3 Energieverdeling bij verschillende temperaturen

Afb. 4 Atmosferische absorptie van infrarode straling

treedt bij voortplanting van IR straling door waterdamp en CO₂ met als gevolg een hoogselectieve absorptie in bepaalde golflengtegebieden. In de afbeelding is nog aangegeven, waar speciaal waterdamp (w) en waar CO₂ of beide de absorptie veroorzaken. In het spectrum blijft een aantal „vensters” open. Kenmerkende vensters treden op in de volgende golflengtegebieden: 2,1 tot 2,5 μ; 3,6 tot 4,7 μ; 8,0 tot 12,5 μ.

Vestigen wij onze aandacht nog even op het laatste voorbeeld uit tabel 1, dan blijkt dat de atmosferische beïnvloeding bij gebruik van IR apparatuur, bestemd voor het detecteren van mensen, is te verwaarlozen.

Behalve door absorptie wordt de transmissie van IR straling ook nog verzwakt door verstrooiing.

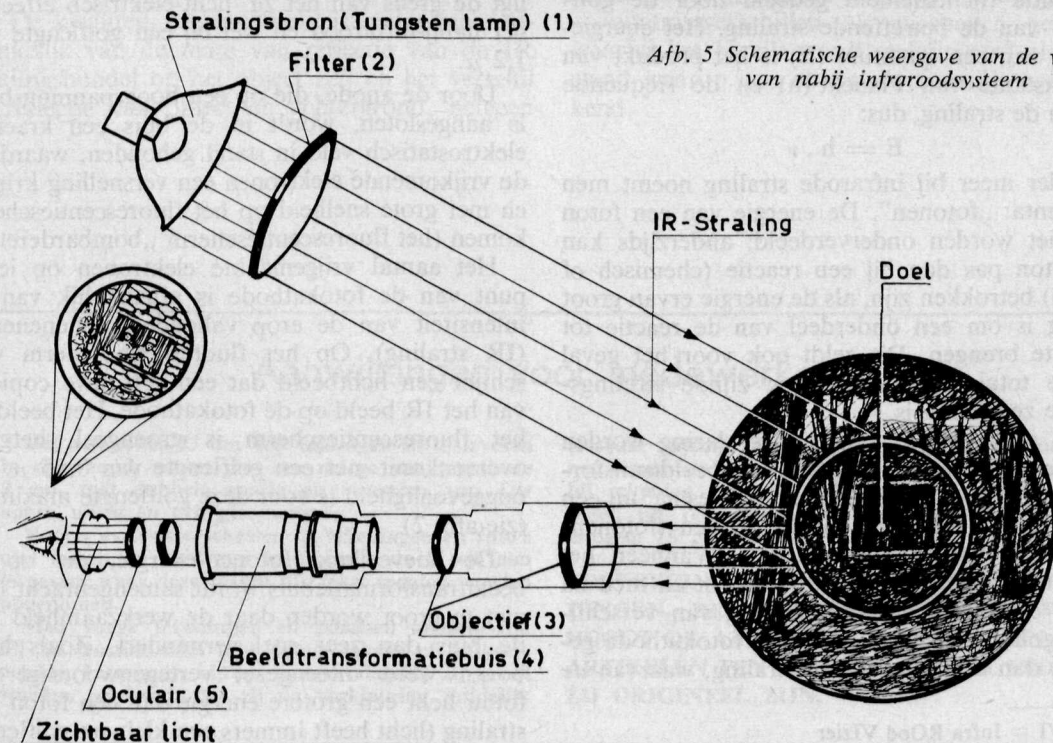
Nevel en lichte mist doen de doorlaatbaarheid

van de atmosfeer voor IR straling nog meer verzwakken. Deze verzwakking is voor IR straling ca. 25% minder dan voor zichtbare straling. In zware mist en regen is de verzwakking voor beide stralingsoorten bij benadering gelijk.

De totale verzwakking is altijd een combinatie van absorptie en verstrooiing, waarbij het meer of minder optreden van één van beide afhankelijk is van de afmetingen van de waterdampdruppels en de golflengte van de straling.

Principe van een infraroodsysteem

Beperken wij ons tot het nabij-infrarood dan ziet een dergelijk systeem er uit zoals in afb. 5 wordt getoond. De stralingsbron is een speciale gloeilamp (1), die een temperatuur heeft van ca. 3000 °K. Een infrarood filter (2) filtert het licht uit. De IR stralenbundel wordt op een object

Afb. 5 Schematische weergave van de werking van nabij infraroodsysteem

gericht, hierdoor gereflecteerd en door het objectief (3) op de voorzijde van de beeldtransformatiebuis (4) geprojecteerd. Het infrarode beeld wordt omgezet in een zichtbare afbeelding op de achterzijde van deze buis en tenslotte met een loep (oculair) (5) bekeken. Afb. 6 toont met dezelfde nummering de verschillende onderdelen bij een IROVI-I model 1.³

Kijkt u nu nog even naar afb. 2 waarin een aantal krommen is getekend. De tungsten gloeilamp geeft een continu spectrum, terwijl het infrarood filter het licht uitfiltert (filterdoorlaatkromme). De filterdoorlaatkromme en de kromme, die de fotokathodegevoeligheid aangeeft, sluiten het gebied van het nabij-infrarood in, dat bruikbaar is voor het gehele systeem. Verder is nog getekend de ooggevoeligheid in het zichtbare deel van het elektromagnetisch spectrum om aan te geven, dat de beeldtransformatiebuis de taak heeft de sprong van het infrarode naar het zichtbare deel van het elektromagnetisch spectrum te verzorgen.

De beeldtransformatiebuis

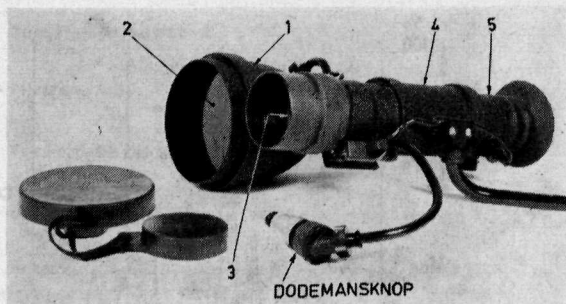
De moderne natuurkunde heeft over elektromagnetische stralingsenergie de volgende voorstelling ontwikkeld.

Alle atomaire systemen stralen niet in willekeurig kleine hoeveelheden stralingsenergie uit, maar in energieporties van zeer bepaalde grootte, quanta genoemd, die kunnen worden voorgesteld als „atomen” stralingsenergie. De grootte van de energie van een quantum is evenredig met de frequentie (lichtsnelheid gedeeld door de golflengte) van de betreffende straling. Het energiebedrag van een quantum (E) is het produkt van de constante van Planck (h) en de frequentie (ν) van de straling, dus:

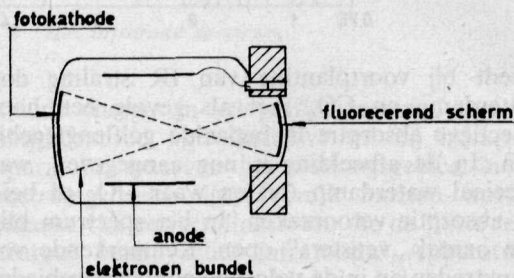
$$E = h \cdot \nu$$

Onder meer bij infrarode straling noemt men de quanta: „fotonen”. De energie van een foton kan niet worden onderverdeeld; anderzijds kan een foton pas dan bij een reactie (chemisch of fysisch) betrokken zijn, als de energie ervan groot genoeg is om een onderdeel van de reactie tot stand te brengen. Dit geldt ook voor het geval dat de totale ter beschikking zijnde stralingsenergie zeer hoog is.

Met deze theorie kan een verklaring worden gegeven van de werking van de beeldtransformatiebuis (afb. 7). De fotokathode bestaat uit een metaallaagje, waaruit door IR stralen (fotonen) elektronen worden vrijgemaakt. Wanneer het proces nauwkeurig wordt onderzocht en men na elkaar elektromagnetische straling van verschillende golflengten voor eenzelfde fotokathode gebruikt, dan blijkt dat alleen straling, waarvan de

Afb. 6 De beeldtransformatiebuis

Afb. 7 Principe van een beeldtransformatiebuis

golflengte korter is dan een bepaalde grenswaarde, een elektronenstroom veroorzaakt. Bij grotere golflengten treedt — ook bij grote intensiteiten — dit verschijnsel niet op. De grootte van de energie, benodigd voor het vrijmaken van de elektronen uit de fotokathode, hangt af van de aard van het gebruikte metaal van de fotokathode.

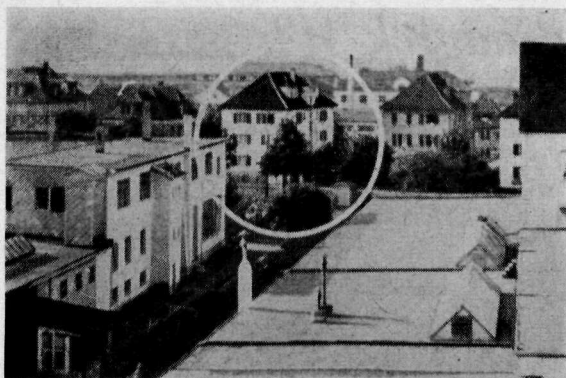
Bij de alkalimetalen is deze energie erg klein; het kleinst bij het metaal Caesium. Bij dit element ligt de grens van het zg. licht-elektrisch effect in het nabij-infrarood en wel bij een golflengte van $1,2 \mu$.

Door de anode, die op een hoogspanningsbron is aangesloten, wordt in de buis een krachtig elektrostatisch veld in stand gehouden, waardoor de vrijkomende elektronen een versnelling krijgen en met grote snelheid op het fluorescentiescherm komen (het fluorescentiescherm „bombarderen”).

Het aantal vrijgemaakte elektronen op ieder punt van de fotokathode is afhankelijk van de intensiteit van de erop vallende fotonenenergie (IR straling). Op het fluorescentiescherm verschijnt een lichtbeeld dat een getrouwe copie is van het IR beeld op de fotokathode. Het beeld op het fluorescentiescherm is groengeel, hetgeen overeenkomt met een golflengte van $0,55 \mu$. De ooggevoeligheid is voor deze golflengte maximaal (zie afb. 2).

De hoeveelheid fotonen-energie, die op de beeldtransformatiebuis wordt samengebracht mag niet te groot worden daar de werkzaamheid van de buis dan zeer snel vermindert. Zoals hierboven werd uiteengezet vertegenwoordigt een foton licht een grotere energie dan een foton IR-straling (licht heeft immers een kleinere golflengte

³ IROVI = Infra ROod VIzier

Afb. 8 Een object, opgenomen bij daglicht

Afb. 9 Infrarood-beeld van het in afb. 8 omcirkelde object

dan IR-straling). De fotokathode wordt dus beschadigd indien deze wordt bestraald door licht van een bepaalde intensiteit. Om de buis tegen inwerking van licht te beschermen wordt bij het in werking stellen van IR apparatuur in gedempt daglicht een diafragma voorgeplaatst. Bij de IROVI-I model 1 bestaat dit diafragma uit een rubber beschermkap, waarin een gat is aangebracht.

Met het gestelde in het voorgaande kunnen tenslotte — voor IR apparatuur waarvan het werkingsgebied in het nabij-infrarood ligt — enkele punten worden genoemd die kenmerkend zijn voor deze apparatuur.

A. Het beeld geeft groen-gele lichtnuanceringen te zien, die een maat zijn voor het reflectievermogen van het object voor IR straling.

B. De kwaliteit van het beeld is onder meer afhankelijk van de mate van reflectie van de IR stralingsbundel op het object *zelf* en het verschil in reflectie van object en achtergrond, hetgeen

resulteert in een contrastverschil op het fluorescentiescherm.

De afbeeldingen 8 en 9 tonen het verschil tussen het zien bij dag en dat (met een IR kijker) bij nacht. Dit verschil berust hoofdzakelijk op de aard van de reflectie van verschillende stoffen in zichtbaar licht en die in IR straling. Vooral bladgroen vertoont een groot verschil. Dit absorbeert licht ten behoeve van het in de bladeren optredende assimilatieproces en reflecteert de infrarode straling, omdat deze hierop een storende invloed uitoefent (het zg. „chlorofyl-effect”). Dit effect is van groot belang bij het gebruik van IR apparatuur in het terrein.

C. Factoren, die het bereik beïnvloeden zijn:

- de intensiteit van de stralingsbron;
- de stand van de stralingsbron t.o.v. de IR kijker zowel in breedte- als diepterichting;
- contrastverschillen als hierboven genoemd, waarbij het bereik wordt gedefinieerd als de afstand waarop een object als zodanig wordt herkend.

Aanwijzingen voor medewerkers

Wij verzoeken U om Uw bijdragen in te leveren in enkelvoud, getypt met een marge van tenminste 3 cm, met dubbele spatie en voorzien van Uw naam, adres en evt. gironummer.

Vooris eventuele schetsen of tekeningen en foto's niet tussen de tekst aan te brengen, doch wel aan te geven, waar deze tussen die tekst moeten worden opgenomen.

Men voege tekeningen en schetsen afzonderlijk bij, in Oostindische inkt en op teken- of kalkeerpapier. Letters en cijfers moeten daarbij zo groot worden getekend, dat zij na verkleining duidelijk

leesbaar blijven. Daartoe moeten zij, na verkleining, nog tenminste 1 mm groot zijn. Men houde er daarbij rekening mee, dat tekeningen en schetsen als regel, bij reproductie, worden verkleind tot ten hoogste 15 cm breedte.

TOEVOEGING VAN SCHETSEN EN AFBEELDINGEN, RESPECTIEVELIJK FOTO'S, VERHOOGT DE AANTREKKELIJKHEID VAN UW ARTIKELEN TEN ZEERSTE, VOORAL INDIEN ZIJ ORIGINEEL ZIJN.

Het gebruik van het radio-draagrek MT 3002 bij de infanterieverkenningcompagnie

door A. PLOEG, Kapitein der Grenadiers

Sedert enkele maanden is in de Koninklijke Landmacht het draagrek MT 3002 ingevoerd. Dit draagrek is bestemd voor de radio-apparatuur ANGRC 7, ANGRC 8 en de ANVRQ 3. Al deze toestellen worden o.a. door de infanterieverkenningcompagnie gevoerd. Aangezien de infanterieverkenningcompagnie aanvankelijk werkte met de SCR 608 en ANGRC 9 en ruimteproblemen bij deze toestellen niet optraden, gaf de invoering van deze nieuwe toestellen enige inbouw-moeilijkheden. Niet zozeer op technisch gebied (het apparaat heeft een telescoop-vering en is uiterst stevig) doch wel op het terrein van ruimte en bediening.

Het draagrek is namelijk van een ideale constructie voor een zwaarder type voertuig, bv. de DAF 3 tonner en de DAF 1 ton, de zg. wapendrager, doch voor het gebruik in jeeps is het

frame te log en de ruimte voor de organieke radiotelegrafist is veel te gering. De bij dit artikel afgedrukte foto's kunnen dit beter illustreren dan een tekst van enkele bladzijden.

Afb. 1 toont het gehele draagrek MT 3002, zoals dit in elk militair voertuig kan worden ingebouwd. In de kisten bevindt zich de radio-apparatuur (ANGRC 8).

Afb. 2 toont het rek, de (nog ingepakte) radio-apparatuur en de bemanning van het voertuig met alarmuitrusting, die zo beperkt mogelijk is gehouden.

In afb. 3 ziet men nogmaals de bemanning met het materiaal voor het voertuig.

Afb. 4 laat het gehele universeel rek MT 3002 zien, met daarop de mounting MT 298/GR. Deze is thans uiterst links gemonteerd om aan de

Afb. 1 Het draagrek MT 3002

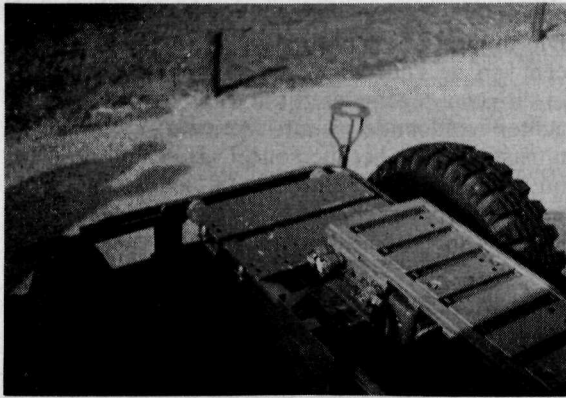
Afb. 2 Het rek, de radio-apparatuur en de bemanning met alarmuitrusting

Afb. 3 Bemanning met materiaal voor het voertuig

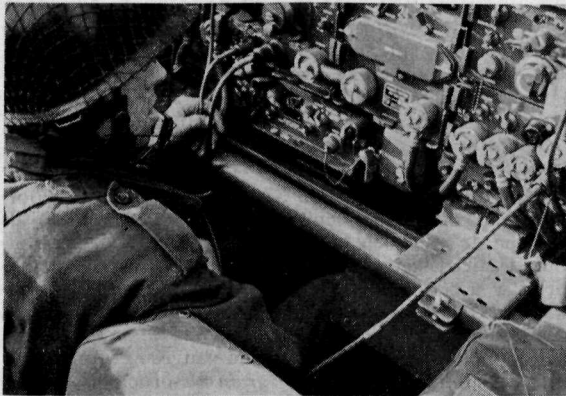
Afb. 4 Het rek MT 3002 met daarop de MT 298/GR

Afb. 5 De gewonnen ruimte aan de rechter zijde

Afb. 6 De radiotelefonist achter zijn toestel

Afb. 7 De radiotelefonist achter zijn toestel

Afb. 8 De radiotelefonist in een volledig bekapt voertuig

Afb. 9 De radiotelefonist in een volledig bekapt voertuig

Afb. 10 De volledig bekapte jeep met ingebouwde radio

rechter zijde ruimte te winnen. Dit leverde echter qua balans enkele problemen op.

Een close-up van de gewonnen ruimte aan de rechter zijde geeft afb. 5.

In de afbeeldingen 6 en 7 ziet men de radiotelefonist achter zijn toestel. Zijn benen bevinden zich onder het draagrek. Deze ruimte is bij een bekapte jeep echter bestemd voor uitrusting van de bemanning.

De afbeeldingen 8 en 9 tonen de radiotelefonist in een volledig bekapt voertuig. In deze

houding zal hij uren moeten zitten. De betrokken radiotelefonist kan niet worden gemist, daar zijn commandant niet in staat is om twee toestellen te bedienen en tevens de leiding van zijn groep of peloton te handhaven. Bovendien is deze commandant ook de man, die, althans bij een infanterieverkenningscompagnie, de kaart moet bijhouden en lezen. Een mogelijke oplossing zou zijn de chauffeur-telefonist. In de praktijk stuit deze oplossing echter op velerlei bezwaren, namelijk:

1. de man komt bij het onderdeel met het mosnummer chauffeur-telefonist doch heeft geen rijbewijs, zodat alsnog een rijopleiding moet volgen, die tijd gaat kosten;

2. veelal wordt de commandant opgeroepen, terwijl het voertuig rijdende is. De bediening van de radio door degene, die tevens het voertuig op de weg moet houden, is verre van ideaal.

Zoals uit afb. 10 blijkt, is de volledig bepakte jeep met ingebouwde radio een nogal markant en kwetsbaar punt. De meest logische en verkieslijke oplossing zou zijn een kleiner draagrek te

verstrekken, zodat veel ruimte wordt gewonnen. Dit draagrek zou monteerbaar kunnen zijn op een van de zijden van de jeep. De telefonist zit in dit geval tegenover zijn toestel, terwijl middenachter voldoende ruimte aanwezig is voor de uitrusting van het personeel. Bovendien is het nu voor de man, die het toestel bedient, mogelijk een radiologboek aan te houden, hetgeen niet kan, als men chauffeur tevens telefonist is. Hoewel ogenschijnlijk misschien minder belangrijk heeft de ervaring geleerd, dat het bijhouden van de verzonden en ontvangen berichten de radio-discipline zeer bevordert.

Uit de buitenlandse vakpers

Het gebruik van fallout bij de eigen inzet van kernwapens

Het is een essentieel waardevolle techniek om met falloutvrije springhoogten te werken, maar dan wordt een beslist minder lonend gebruik gemaakt van de kernwapens. De uitwerking van kernwapens zal namelijk belangrijk toenemen, wanneer van fallout wordt gebruik gemaakt. *Door het EERST gebruik ervan te maken zal de aanvaller het slagveld kunnen beheersen.*

Vier verkeerde opvattingen doen de tacticus van heden echter huiveren dit te doen. Deze sprookjes wil de schrijver de wereld uit helpen om dan in staat te zijn een positieve vruchtbare doctrine op te bouwen.

Het eerste sprookje houdt in dat „fallout niet accuraat genoeg kan worden voorspeld voor offensief gebruik”.

Schrijver zegt dat dit beslist niet waar is; immers een precieze accuratesse wordt niet verlangd. Een getrainde analist kan aan zijn commandant een vrij accuraat beeld verstrekken van de resulterende fallout én bovendien méér accuraat dan van vijandelijke kernwapenexplosies. Hij zou binnen aannemelijke grenzen de verliezenzones, waarbinnen de vijand moet worden vernietigd óf waaruit de vijand moet worden verdedigd, kunnen aangeven. Men kan vooruit plannen met het gebruik van een bekende KT-waarde, een vastgestelde plaats (grondnulpunt) en gebruik maken van de weervoorspelling of geëxtrapoleerde windgegevens.

Bovendien zijn er, alhoewel zij thans niet worden gebruikt, verschillende methoden voor falloutpredictie ter beschikking, die ons acceptabele schattingen geven (hij vermeldt dan de „Swingle-“, „Cowan-“, „Schuert-“ en „Sherman-“methoden).

Ten aanzien van deze eerste verkeerde opvatting concludeert de schrijver: „Als wij dus weten, dat de kernwapenofficier zijn commandant die gegevens kan verschaffen, dan kan deze overeenkomstig „plannen” om de vijandelijke situatie uit te buiten”.

Het tweede sprookje luidt: „Fallout veroorzaakt geen onmiddellijke verliezen en is dus van geen nut voor een tactische situatie”. Dit houdt in dat wij onmiddellijke verliezen aan de vijand moeten kunnen toebrengen. Het is waar dat dergelijke verliezen niet zelden worden verlangd; veiligheidsfactoren zullen het gebruik van fallout uitsluiten voor die onderdelen, die in nauw

contact zijn met de vijand. Maar zelfs onder deze voorwaarden zouden wij een oplossing kunnen vinden, als wij hen de middelen verschaffen om zich door het fallout besmette gebied te verplaatsen. De term „onmiddellijke verliezen” is betrekkelijk. Volgens de Amerikaanse Geneeskundige Dienst zou 1000 rad („rad” is een eenheid van de reeds geabsorbeerde stralingsdosis; het vertegenwoordigt de absorptie van 100 erg nucleaire (of ioniserende) straling per gram absorberend materiaal of weefsel) na één uur buitengevechtstelling opleveren; 650 rad is na twee of drie uren voldoende. Is dit niet „onmiddellijk” genoeg voor de meeste gevechtssituaties?

Schrijver merkt op dat als het maneuverplan daaromheen wordt opgebouwd, van „onmiddellijke verliezen” kan worden gesproken. Zijn artikel wordt kracht bijgezet door het volgende: de geschatte verliezen, toegebracht aan troepen in open terrein door een 100 KT-wapen, illustreren het verschil in resultaten tussen een maaiveld- en luchtexplosie. De thans gangbare methoden om verliescijfers te ramen tonen aan, dat een gebied van 10 vierkante kilometer het dodelijke gebied is voor de luchtdruk-effecten. Wordt hetzelfde wapen echter als maaiveldexplosie tot ontploffing gebracht, onder gemiddelde windcondities, dan wordt dit gebied *vervijfvoudigd*. Na één uur zullen onbeschermd troepen in een gebied van ongeveer 55 vierkante kilometer „wandelende doden” zijn; zogenaamde „vertraagde verliezen” zullen worden toegebracht over een gebied 150 vierkante kilometer.

Sprookje nummer drie luidt: „Men kan zich gemakkelijk tegen fallout beschermen: zoek maar dekking in een schuttersput en trek er een poncho overheen”.

Als de poncho met enkele voeten aarde wordt bedekt, zal dit een vrij goede afscherming geven, maar zonder die laag aarde wordt er niet veel bescherming verkregen. Schuttersputten reduceren de straling met een factor 5, doch alléén bij een complete ontsmetting. De poncho dient periodiek te worden verwijderd; de falloutdeeltjes moeten worden afgeschud en de deeltjes van de rand van de schuttersput moeten worden weggeveegd. Om de op te lopen dosis te reduceren moet de soldaat zijn poncho herhaaldelijk uitschudden. Dit schept een nieuw probleem: de soldaat stelt zich aan nieuwe straling bloot, terwijl hij de poncho uitschudt en er telkens weer deeltjes in de put vallen als de pon-

cho wordt verwijderd. Het binnenkomen van fallout-deeltjes in de put blijft daarbij niet beperkt tot de periode gedurende welke de fallout „valt”. De schrijver wijst hierbij op de opwaaiende grondwinden en wegspeelend regenwater. Een andere ontsmettingsprocedure vormt het afschrappen van de bodem van de schuttersput.

Een schuttersput is echter beter dan niets. Het potentieel van de gevechtswaardigheid van de soldaat, die in zijn schuttersput neergehurkt zit, is hierbij een andere factor die onder ogen moet worden gezien. En de schrijver vraagt voorts: „Hoe velen, aan wie het bevel is gegeven in de schuttersput gedekt te blijven om het stralingsgevaar te verminderen, zullen eruit komen, opstaan en vechten wanneer de vijand aanvalt?”

Zijn conclusie voor de tacticus is dan: dat psychologisch gesproken, dit stille, reukloze en smaakloze wapen de gevechtswaardigheid van de vijand belangrijk zal verminderen.

Het vierde sprookje, houdt in: „Fallout vormt een barrière en verbiedt uitbuiten”. Schrijver zegt dat het pantser het beste antwoord is tegen dit argument. De beweeglijkheid, gekoppeld aan bescherming tegen radioactieve straling, zullen de aanvallende troepen in staat stellen een falloutgebied „over te steken”. Er zijn duidelijke voordelen af te leiden uit de wetenschap, dat de tegenstander een gebied moet evacueren óf ondergronds moet blijven om verliezen te vermijden, terwijl de aanvaller zijn gepantserde troepen vrijelijk in dat gebied kan bewegen.

Schrijver komt dan terug op de voordelen bij het voorspellen van fallout bij eigen kernwapeninzet, ten opzichte van de inzet van vijandelijke kernwapens. De vijand is dus in een onvoordelige positie geplaatst. Terwijl de aanvaller gebruik maakt van de bovenwindse gebieden of van de gebieden met lagere intensiteiten, levert de verwarring, die bij de vijand ontstaat, een duidelijk tactisch voordeel aan de aanvaller. In die verwarring zal de vijand trachten het grondnulpunt te bepalen, de kt-waarde te schatten, de gestabiliseerde wolkhoogte te meten, vast te stellen of het een lucht- of een maaiveldexplosie was, moeten besluiten of er moet worden geëvacueerd, dan wel ondergronds dekking moet worden gezocht enz.

Fallout is geen barrière, zij verbiedt echter een effectieve bezetting van terrein.

Fallout is van nature ingewikkeld, nog steeds dient er veel te worden geleerd; het tegenwoordige gebrek aan coördinatie tussen de tacticus en de technicus, zo zegt schrijver, zal deze situatie niet beter laten begrijpen.

Indien wij deze vier sprookjes echter kunnen verdrijven met een realistische waardering voor wat fallout voor ons mogelijk maakt, dan kunnen wij de inertie, die thans het volledige gebruik van een bruikbaar wapen tegenhoudt, overkomen.

„The four fairy tales of fallout”, door Lt.-Col. D. M. Nethery, in „Military Review”, mei 1961.

v. N.

Lenin en von Clausewitz

1. Revolutionaire politiek als oorlogvoering

Dat Lenin in zijn revolutionaire geschriften en redevoeringen gaarne militaire begrippen gebruikt, vindt primair zijn oorzaak in Lenins visie op de politiek. Voor hem is nl. de politiek een oorlog, die tot doel heeft de tegenstander te vernietigen en de macht in de staat te veroveren.

Daarnaast heeft het gebruik van militaire begrippen de volgende bijkomende voordelen:

- a. het maakt de arbeiders hun taak in de klassenstrijd en de noodzaak van partijdiscipline duidelijk;
- b. de overgang van klassenstrijd in de civiele sector tot gewapende opstand en de hiertoe nodige bewapening van het proletariaat lijken hierdoor minder illegaal;
- c. de arbeiders gaan de partijleiding automatisch als militaire bevelhebbers beschouwen en aanvaarden.

Reeds in de eerste revolutionaire publikaties van Lenin duiken militaire begrippen op: „(klassen)strijd”, „vijand”, „bondgenoot”, „beslissende veldslag”, „mobilisatie” e.d. komen reeds vroeg voor; acties van het proletariaat zijn „oorlogshandelingen” en de agitatiebladen niets anders dan „oorlogsverklaringen” aan de regering en de fabrikanten.

Na de eerste stakingen in 1896 schreef Lenin, dat er zich gebreken in de oorlogsorganisatie voelbaar hadden gemaakt en hij gaf maatregelen aan ter verbetering: een hechte organisatie van doorgewinterde revolutionairen, die het eigen leger, maar ook de vijand en neutralen, konden doen geloven in de kracht van de revolutie. Hierdoor zou de kans op een nederlaag verminderen, evenals door het opleiden van specialisten van allerhande wapensoorten, waaronder Lenin verstond: specialisten opgeleid in het gebruik van alle soorten strijdmiddelen en strijdmethoden.

In 1902 zei Lenin dat een staand leger opgeroepen, georganiseerd en gemobiliseerd moest worden om over te gaan tot een directe belegering van de vijandelijke bolwerken; daartoe moest het proletariaat zelf ook over bolwerken beschikken: de fabrieken en bedrijven.

De volledige „militairisering” van het revolutionaire programma kwam in 1905. In augustus van dat jaar schreef Lenin dat de bewapening van het proletariaat thans met kracht ter hand moest worden genomen. Hij gaf order tot aanmaken en/of aankoop van handgranaten en automatische geweren (in de oorlog tegen Japan hadden deze hun nut bewezen) en gaf aanwijzingen op tactisch gebied, speciaal voor het gevecht in oorden.

Toen Lenin in september 1917 het Centrale Comité zijn gedetailleerde aanwijzingen gaf, waren dit niet anders dan de hierboven genoemde beginselen in uitgewerkte vorm. Onder meer stelde hij dat revolutionaire regimenten de Peter- en Paulsvesting moesten bezetten, de generale staf en de regering arresteren en tegen tsaristische troepen optreden; gewapende arbeiders moesten worden opgeroepen, de telegraaf- en telefoonkantoren bezet en de revolutionaire militaire staf in het centrale telefoonkantoor ondergebracht. De revolutionaire plannenmaker was hier tot de bevelhebber in de burgeroorlog geworden.

2. Het „dubbele karakter van de oorlog”

Er zijn talrijke voorbeelden aan te wijzen dat Lenin de geschriften van von Clausewitz nauwkeurig heeft bestudeerd. De samenhang die Werner Hahlweg onderkent, nl. dat „wichtige, und zwar zeitlose Elemente des Werkes „Vom Kriege” gleichsam zu Quellen des Leninismus wurden” (in de inleiding tot de zestiende druk van „Vom Kriege”), gaat echter te ver. Slechts daar waar Lenin een revolutionaire tactiek ontwikkelt, zijn begrippen en gedachtengangen, ja zelfs bepaalde formuleringen op von Clausewitz terug te voeren; zo bijvoorbeeld het onderscheid dat von Clausewitz maakt tussen „positive Lehre” en „Anweisung zum Handeln”, wat bij Lenin terugkeert als onderscheid tussen „Dogma” en „Anleitung zum Handeln”. In dit laatste onderscheid wordt de verhouding tussen theorie en praktijk vastgesteld; dit was aan Marx niet goed gelukt, doch Lenin, in navolging van von Clausewitz, zag bepaaldelijk in, dat de praktijk van de revolutionaire tactiek slechts was te rijmen met een soepele behandeling van de theorie, welke laatste dus nimmer te star en dogmatisch mocht worden opgevat.

Von Clausewitz heeft met zijn uitspraak „Der Krieg ist die fortgesetzte Staatspolitik mit anderen Mitteln” het verband tussen politiek en oorlog vastgelegd. Het is duidelijk, dat Lenin hiervoor sympathie moest koesteren. De uitspraak van von Clausewitz: „Gehört der Krieg der Politik an, so wird er ihren Charakter annehmen” is dan ook bij Lenin terug te vinden als „Der Charakter des Krieges wird dadurch bestimmt, welche Politik der Krieg fortsetzt („der Krieg ist die Fortsetzung der Politik”), welche Klasse den Krieg führt und welche Ziele sie dabei verfolgt”.

Toch is hier een principieel verschil te signaleren: von Clausewitz leidt de oorlog van de politiek af; de politiek heeft dus de mogelijkheid om de „abstrakten Krieg”, het totaal weerloos maken van de tegenstander, te begrenzen en af te zwakken. Dit heeft von Clausewitz nog duidelijker uit doen komen in een mededeling uit het jaar 1827 waarin hij de omwerking van de eerste zes delen van „Vom Kriege” aankondigde en de „doppelte Art des Krieges” definieerde als: „diejenige wo der Zweck das Niederwerfen des Gegners ist, (—), und diejenige, wo man bloss an den Grenzen seines Reiches einige Eroberungen machen will, sei es, um sie zu behalten, oder um sie als nützliches Tauschmittel beim Frieden geltend zu machen”.

Lenin daarentegen leidt de politiek van de voorstellingen en begrippen van de oorlog af en wel van de „abstrakten Krieg”, immers een matiging is door de politiek niet mogelijk, daar deze zelf slechts één doel nastreeft: vernietiging van de tegenstander en verovering van de macht in de staat.

Is dus bij von Clausewitz de oorlog een voorbijgaand stadium in de politieke ontwikkeling, bij Lenin is de oorlog tot vernietiging van de binnenlandse vijand het „Dauerprinzip” van de revolutionaire politiek. De territoriale veroveringsoorlog heeft het communisme in feite niet meer nodig (tenzij het veroverde territorium als „Tauschmittel” voor de politieke macht kan worden gebruikt) het kan dus totale ontwapening voorstaan, daar agitatie gevolgd door gewapende opstand dezelfde of nog betere resultaten zullen afwerpen.

3. De oorlog als voortgezette handeling

De stelling van von Clausewitz: „Der Krieg ist ein Akt der Gewalt, und es gibt in der Anwendung derselben keine Grenzen” werd voor het eerst in praktijk gebracht, toen in 1942 de geallieerden Duitslands onvoorwaardelijke overgave eisten: het tot vredesvoorwaarde verheven vernietigingsprincipe. Bij von Clausewitz stond echter vernietiging slechts aan het einde van een zuiver theoretisch doordenken van de oorlog; hij stelde nadrukkelijk dat een vrede wel kan worden gesloten, vóórdat de vernietiging bereikt was, ja zelfs voordat er een begin mee was gemaakt.

Hier treedt weer een verschil aan de dag met de opvattingen van Lenin. Deze immers leert, dat het vernietigingsprincipe zelfs na het gelukken van de revolutie blijft gelden, aangezien de vijandige klasse, de bourgeoisie, door zijn aard een vijandige houding zal blijven aannemen. Derhalve moet het oude staatsapparaat (leger, politie en ambtenaren) worden vernietigd. De geschiedenis leert dan ook dat de vernietiging van de tegenstander tot het uiterste doorgevoerd werd en wordt: *een blijvende vrede met het communisme is derhalve niet te sluiten, blijvende vrede met het communisme is een tegenstrijdigheid in zichzelf.*

Even consequent als de leninistische leer is in de toepassing van het vernietigingsprincipe, is deze leer ten opzichte van de continuïteit der oorlogshandelingen. Von Clausewitz had reeds de contradictie opgemerkt tussen de praktijk van de oorlog, waarin perioden van in-activiteit eerder regel dan uitzondering zijn en het feit dat het wezen van de oorlog anders doet verwachten. Hij wist echter dat in deze de menselijke natuur

zich doet gelden; desniettemenstaande is de continuïteit van de oorlogshandelingen belangrijk, omdat hierdoor „eine durch die Dauer der Handlung nach und nach hervorgebrachte Erschöpfung der physischen Kräfte und des Willens” kan optreden.

Lenin heeft dit volledig overgenomen: zoals von Clausewitz de stilstand van de operaties met het diepste wezen van de oorlog onverenigbaar achtte, *eiste Lenin de voortdurende, nimmer aflatende agitatie om de tegenstander murw en tot toegeven bereid te maken.*

Von Clausewitz betoogde verder dat er een correlatie moet bestaan tussen het gestelde doel en de inspanning die wij en de vijand ons kunnen en willen getroosten: „Je kleiner das Opfer ist, welches wir von unserem Gegner fordern, um so geringer dürfen wir erwarten, das seine Anstrengungen sein werden, es uns zu versagen. Je geringer aber diese sind, um so kleiner dürfen auch die unsrigen bleiben”. En omgekeerd: „Je grossartiger und stärker die Motive des Kriegs sind (—) um so mehr wird der Krieg sich seiner abstrakten Gestalt nähern (—)”.

Lenin heeft dit ook ingezien. *Zijn tactiek van compromissen steunt in wezen op niets anders dan op het principe van geringe inspanning voor kleine successen.* En terwijl Lenin tegenover de vijand deze langzame, stap-voor-stap veroveringstactiek toepaste, schilderde hij binnen de partij de strijd als „groots” af en liet het „lot van de volkeren” geheel hiervan afhangen: hij proclameerde de „bevrijding der mensheid” en de „wereldrevolutie” en gaf daardoor de revolutie de inhoud van de oorlog in zijn laatste (Clausewitziaanse) abstractie.

Hierdoor wordt het leninisme in zijn volle gevaar gekenschetst: de grootsheid van het doel, zoals de communisten dat zien, verleent het communisme een hoge explosieve kracht; het vormt hierdoor een constant, latent gevaar: op ieder ogenblik kan de politieke strijd omslaan in een gewapend conflict. Chroestjef verklaarde in zijn rede in Boedapest op 1 december 1959: „Op bepaalde ogenblikken kan de klassenstrijd opvlammen en uiterst scherpe vormen aannemen, tot een gewapende botsing toe, zoals in 1956”. En daar de buitenlandse politiek naar communistische opvatting niets anders is dan klassenstrijd op internationaal niveau, kan ook in internationale verhoudingen deze gewapende botsing plotseling optreden: de leninistische revolutie moet zich dan tenslotte toch weer op het slagveld begeven. *De beslissing hiertoe zal, gezien het voorgaande, de communisten makkelijker vallen dan hen die niet de revolutie doch de evolutie nastreven.*

4. Psychologische oorlogvoering

Naast de menselijke factoren, die remmend werken ten opzichte van de „abstrakten Krieg” zijn er volgens von Clausewitz nog andere invloeden, die het karakter hiervan kunnen modificeren of zelfs totaal veranderen, nl. „Der Beziehung in welcher der Krieg zu Gegend und Boden steht”.

Hoewel het tot algemeen historisch principe verheven idee van de klassenstrijd anders zou doen vermoeden, werken ook op de binnenlandse politieke oorlog deze factoren in, wel niet zo zeer in geografische dan wel in sociale zin: zo spelen slechte sociale omstandigheden in de revolutie dezelfde rol als onbeschermden grenzen en grote vlakten in de oorlog.

Von Clausewitz vraagt verder aandacht voor de „Leidenschaften” en „Tugenden”. **Ten aanzien van de eerste groep** betoogt hij dat het politieke doel op de massa inwerkt, waardoor de natuur van de massa de intensiteit, waarmee de oorlog wordt gevoerd, kan versterken of verzwakken. Over de „Tugenden” zegt hij dat men nimmer de morele, persoonlijke krachten mag verwaarlozen, zelfs kan „Das verlorene Gleichgewicht der moralischen Kräfte (—) von einem so überwie-

genden Gewicht werden, dass es mit der unwiderstehlichsten Gewalt alles niederwirft".

Lenin heeft deze ideeën over de psychische facetten van de oorlogvoering in de breedste omvang voor zijn systeem ten nutte gemaakt en ze verder uitgewerkt voor het systeem van agitatie en het scheppen van een „proletarische moraal". Toch is er weer een groot verschil met von Clausewitz op te merken. Deze zegt nl., dat de vijandschap van individu jegens individu in de oorlog veelal ontbreekt, dat daarentegen de nationale vijandschap de primaire bron van „feindselige Gefühle" is. Geheel anders bij Lenin: *de georganiseerde agitatie is de eerste oorlogshandeling van de revolutie*. Het doel hiervan is: persoonlijke haatgevoelens tegen individuen en groepen aan te kweken: hierdoor ontstaat de klas-senvijandschap, die, omdat zij haar oorsprong vindt in het dagelijkse sociale contact, veel meer dan de nationale vijandschap ooit deed, het leven van de natie doordringt.

Waar het communisme ook optreedt, het werkt als een systeem van geleide sociale vijandschap, als een bron van immer durende haat. De door von Clausewitz genoemde soldatendeugden „Enthusiasmus, fanatischer Eifer, Glaube, Meinung" zijn zonder twijfel ook in het communistische revolutiegeleg aanwezig, *doch worden overspoeld door de systematisch aangewakkerde haat*.

Tegen het vernietigen door deze haat van de ondanks alle belangentegenstellingen bestaande internationale en nationale samenleving, verweren zich alle volkeren die nog de wil tot opbouw van deze samenlevingen bezitten.

„Lenin und von Clausewitz, door W. E. Schmitt, in *Wehrwissenschaftliche Rundschau*, mei 1961.

L. V.

Overzicht van de voorgeschiedenis en ontwikkeling van de Sovjet revolutionaire strategie

De communistische revolutionaire strategie, die door de partij wordt toegepast en die bewezen heeft een opmerkelijk propagandistisch en leidinggevend karakter te bezitten, omvat alle gebieden — het militaire, zowel als het economische en politieke. Ondermijnende en heimelijke oorlogvoering is een van de wezenlijke grondbeginselen.

Van Lenin en diens partizanenstrijd in 1917 af hebben de Russen met deze strategie succes gehad. In 1928 heeft de Communistische Internationale officieel besloten dat ieder „imperialistisch" conflict moest worden „omgebogen" tot een burgeroorlog van het proletariaat tegen het kapitalistische systeem.

De Partij is inderdaad ertoe bereid om iedere beweging — nationalistisch, sociaal of religieus — die het einddoel van het communisme kan dienen, over te nemen. In niet-communistische landen wordt dit streven gesteund door het ideologische aspect: het zogenaamde zoeken naar verhoging van de menselijke welvaart door het scheppen van een nieuwe orde — met gebruikmaking van alle middelen, zowel wettige als onwettige, eerlijke zowel als oneerlijke.

De Russische revolutionaire strategie laat zich verklaren door Boelganin's welbekende definitie van 1945, volgens welke de grondslagen ervan waren: politiek-militaire oorlogvoering, constructieve propaganda die tevens destructief is door het ondermijnen van het moreel van de tegenstander, het ondermijnen en omverwerpen van iedere niet-communistische regering en het desorganiseren van het nationale en sociale leven van het land. Deze strategie wordt geleid en beheerst door de partij-doctrine. Iedere oorlog die de Sovjet-Unie voorstaat is per definitie gerechtvaardigd en alle Communistische Partijen zijn verplicht hieraan hun steun te verlenen. *Dit betekent, dat de proletarische revolu-*

tie zelf geheel ondergeschikt is gemaakt aan het uitsluitende belang van het Sovjet-regime, wat hetzelfde is als de Communistische Partij.

Het huidige streven van Chroestsjef kan in drie delen worden gesplitst: communistische infiltratie in Afrika, steun aan nationalistische bewegingen en hulp voor alle revolutionaire en subversieve stromingen.

Het Moskou Manifest van oktober 1957 stelde de politiek van de Partij voor de naaste toekomst vast: onverzoenlijke strijd tegen het „kolonialisme" in Noord-Afrika, versterking van het Warschau-Pact, het verenigen en leiden van alle aan het Amerikaanse imperialisme onderworpen volkeren in een poging om tot „vrede" te komen zonder gebruik te maken van geweld, en de eenheid van de werkende klasse van alle landen.

Dat is de doctrine van de Partij. Hieraan ondergeschikt zijn de militaire ideologie (waarvan het doel is de verdediging van de Sovjet-belangen door middel van militaire middelen) de wetenschap van de nationale verdediging (die boven het kader van de gewapende strijdkrachten uitgaat) en, op een nog lager niveau, militaire technologie (die de traditionele strategie en tactiek omvat).

Het einddoel van de Sovjet politiek-militaire strategie is, evenals altijd, de verovering van de wereld, maar zij gebruikt methoden, die altijd en in ieder geval bijzonder goed zijn aangepast aan de omstandigheden van het ogenblik. In 1957 bijvoorbeeld koos de Sovjet-strategie in plaats van alleen maar statisch verzet tegen de „omsingeling" door de kapitalistische landen, een expansiebeweging naar het zuiden — naar het Midden-Oosten. Dat was een vorm van voorwaartse strategie. Uit tactisch standpunt bezien maakt de dreiging van atoomaanvallen een snelle opmars noodzakelijk — om in nauw contact met de vijand te geraken en hem ervan te weerhouden zijn A-wapens te gebruiken. Met andere woorden, het Sovjet militaire denken gaat in sommige gevallen van dezelfde grondgedachte uit als het Westelijke.

Het Rode Leger, dat een sterke politieke inslag heeft, is langzamerhand een normaal leger geworden net als de andere legers, evenzeer vol van traditie als van communisme, met de oprichting van militaire academies, het weer instellen van rangen, decoraties enz. Deze ontwikkeling zal zich onvermijdelijk ook voortzetten onder het Russische volk. Er schijnt onder de jeugd al een neiging te bestaan om terug te keren tot de geestelijke waarden van het verleden en meer eerbied te hebben voor Russische vaderlandsliefde dan voor het communisme.

Welke weg moet het Westen nu gaan bewandelen, gezien deze revolutionaire strategie die een onverbidelijke strijd om de geest van de mens insluit? Aange-toond is, dat de menselijke samenleving in haar ontwikkeling steeds weer terugvalt op de blijvende waarden. Hieruit volgt, dat ná het Rode Leger ook de Sovjet-natie tot bezinning zal komen en het onmenselijke karakter van de oktoberrevolutie zal verliezen.

Het belangrijkste aspect is op het ogenblik in Rusland: het afnemen van de spanningen, terwijl China nog steeds midden in zijn revolutionaire ontwikkeling staat, en een imperialisme huldigt, dat absoluut tegen-gesteld is aan de behaalde resultaten en de doelstellingen, die de heren van het Kremlin nu nastreven.

Is het ver gezocht zich voor te stellen, dat de gele horden weer zullen worden tegengehouden aan de grenzen van het Westen door een Sovjet-generaal, evenals de Hunnen van Attila tot staan werden gebracht bij Châlons-sur-Marne door Aëtius en zijn in der haast verenigde Romeinen, Franken en Westgoten?

„Aperçus sur les antécédents et l'évolution de la stratégie Révolutionnaire Russe", door Col. F. Schneider, in „*Revue Militaire Générale*", mei 1961.

J. R. K.